

МАМЛАКАТИМИЗ БУЮК КЕЛАЖАГИНИНГ МУСТАҲКАМ АСОСИ

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВНИНГ
«ЗАМОНАВИЙ УЙ-ЖОЙ ҚУРИЛИШИ — ҚИШЛОҚ ЖОЙЛАРИНИ
КОМПЛЕКС РИВОЖЛАНТИРИШ ВА ҚИЁФАСИНИ ЎЗГАРТИРИШ ҲАМДА
АҲОЛИ ҲАЁТИНИНГ СИФАТИНИ ЯХШИЛАШ ОМИЛИ» МАВЗУСИДАГИ
ХАЛҚАРО КОНФЕРЕНЦИЯНИНГ ОЧИЛИШ МАРОСИМИДАГИ НУТҚИ**

Хурматли конференция иштирокчилари, хонимлар ва жаноблар!

Сиз, азиз меҳмонларимиз, Бирлашган Миллатлар Ташкилоти, Халқаро валюта жамғармаси, Жаҳон банки, Осиё тараққиёт банки, Ислом тараққиёт банки, АСЕАН, ЮНЕСКО каби нуфузли халқаро ташкилотлар, молия институтлари ҳамда бошқа тузилмалар вакиллари, уй-жой қурилиши соҳасидаги йирик компаниялар раҳбарлари ва етакчи мутахассислари — бугунги конференциянинг барча қатнашчиларини қутлаш, ушбу форумда иштирок этаётганингиз учун ўзининг чуқур ҳурматини ва самимий миннатдорлигини изҳор этиш менга катта мамнуният бағишлайди.

Уй-жой қурилиши соҳаси ўткир ижтимоий муаммоларни ҳал этиш учун улкан аҳамиятга эга экани, қурилиш билан боғлиқ кўплаб тар-

моқлар ва бутун мамлакат иқтисодиётининг мутаносиб ривожланиши ҳамда барқарор ўсиш суръатларини таъминлайдиган энг муҳим омил эканини ҳисобга оладиган бўлсак, бугунги конференция учун танланган қишлоқда уй-жой қурилишининг роли ҳақидаги мавзунинг долзарблиги тўғрисида гапириб ўтиришнинг ҳожати бўлмаса керак.

Эксперт марказларининг маълумотларига кўра, иқтисодий ривожланган давлатларда инвестициялар таркибиди умумий сармоялар ҳажмининг 20 фоизидан 40 фоизигача бўлган улуши айнан уй-жой қурилиши соҳасига тўғри келаётгани, албатта, бежиз эмас.

Бугунги кунда уй-жой қурилиши ва иқтисодиётнинг мазкур соҳа билан боғлиқ тармоқларини ривожлантириш молия тизимини шакллантириш ва барқарор ривожлан-

тиришнинг энг муҳим бўғинларидан бири ҳамда банклар активлари ва ишончли ресурс базасининг мустаҳкам манбаи бўлиб қолмоқда.

Бу ҳолат жаҳон молиявий-иқтисодий инқирози ҳамон давом этаётган ҳозирги шароитда алоҳида аҳамият касб этмоқда.

Кредит маблағлари билан етарли таъминланаётганига қарамайдан, бу маблағлар якуний истеъмолчи, яъни иқтисодиётнинг реал секторига етиб бормаётгани глобал молиявий-иқтисодий инқироздан чиқишда жиддий тўсиқлардан бири экани сир эмас. Ҳолбуки, асосий захира валюталарини чиқарадиган эмитент мамлакатларда фоиз ставкалари даражаси ниҳоятда паст. Айрим ҳолларда бу ставкалар ноль қийматигача тушиб кетаётганига эса ишониш қийин.

(Давоми 2—3-бетларда.)

Тошкентдаги Симпозиумлар саройида 17 апрель кунин Президентимиз Ислом Каримов ташаббуси билан ташкил этилган «Замонавий уй-жой қурилиши — қишлоқ жойларини комплекс ривожлантириш ва қиёфасини ўзгартириш ҲАМДА аҳоли ҳаётининг сифатини яхшилаш омили» мавзусида халқаро конференция бўлиб ўтди.

Анжуманда Бирлашган Миллатлар Ташкилоти, Халқаро валюта жамғармаси, Жаҳон банки, Осиё тараққиёт банки, Ислом тараққиёт банки, Жануби-Шарқий Осиё мамлакатлари уюмаси (АСЕАН), ЮНЕСКО ва бошқа нуфузли халқаро ташкилотлар раҳбарлари ва вакиллари, АҚШ, Хитой, Жанубий Корея, Япония, Буюк Британия, Франция, Германия, Испания, Италия, Ҳиндистон, Россия каби олтиндан зиёд мамлакатдан 300 дан ортиқ олим, мутахассис ва эксперт иштирок этди.

(Давоми 6—7-бетларда.)

ИСЛОМ ТАРАҚҚИЁТ БАНКИ ПРЕЗИДЕНТИ АҲМАД МУҲАММАД АЛИНИНГ НУТҚИ

Муҳтарам Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов Жаноби Олийлари!

Конференция иштирокчилари, Хонимлар ва жаноблар!

Бугун ушбу конференцияда маъруза қилиш ва бу ерда тўпланган ҳурматли олимлар, сиёсатчилар, мутахассисларга банкимизга аъзо мамлакатлар ва ҳамжамиятлар учун муҳим аҳамиятга эга ва келажакда дахлдор мавзу юзасидан муурожаат қилиш менга катта мамнуният бағишлайди.

Ислом тараққиёт банки гуруҳи номидан Ўзбекистон Республикаси раҳбарияти ва халқига самимий

қабул ва меҳмондўстлик, жаҳонга ўзининг бой тарихи билан машҳур ушбу гўзал шаҳар — Тошкентда ҳаётини муҳим мавзуда мазкур конференцияни ташкил этгани учун миннатдорлик билдиришга ижозат бергайсизлар.

Биз Ўзбекистон раҳбариятининг қишлоқ ҳудудларини комплекс ривожлантириш дастурини ишлаб чиқиш ва амалга ошириш орқали ижтимоий-иқтисодий тараққиёт масалаларига бағишланган ушбу халқаро форумни ташкил этиш ташаббусини юксак қадрлаймиз.

(Давоми 4-бетда.)

ОСИЁ ТАРАҚҚИЁТ БАНКИ ВИЦЕ-ПРЕЗИДЕНТИ ШИАО ЖАОНИНГ НУТҚИ

Президент Ислом Каримов Жаноби Олийлари!

Конференция иштирокчилари, хонимлар ва жаноблар!

Авалло, Ўзбекистонга яна бир бор келиш ва ушбу нуфузли халқаро конференцияда иштирок этиш имкониятига эга бўлганимдан гоёт мамнунман.

Дунёдаги барча давлат барқарор ва мутаносиб иқтисодий ривожланишга эришиш йўлини изламоқда. Ўзбекистонни ривожлантириш бўйича давлат стратегиясининг амалга оширилиши жаҳондаги мавжуд иқтисодий ўзгарувчанликка қарамай, юксак самараларга эришиш имконини бермоқда. Ўзбекистон жаҳон иқтисодий инқирози шароитида иқтисодий ривожланишнинг

юқори суръатларини сақлаб келаётган дунёдаги санокли давлатлардан биридир. Мамлакат йиллик ўсиш суръатлари бўйича жаҳондаги ўртача кўрсаткичдан анча юқори натижаларни қўлга киритмоқда.

Президент Ислом Каримовнинг ўтган йил якунларига бағишланган маърузасида таъкидланганидек, Ўзбекистоннинг жадал ва барқарор ривожланиши аҳоли жон бошига реал даромадни 8 баравар ошириш имконини берди. Айни пайтда Ўзбекистоннинг ижтимоий ривожланиш соҳасидаги салмоқли ютуқларини ва мамлакат фаровонлиги йил сайин ошиб бораётганини таъкидлаш лозим.

(Давоми 5-бетда.)

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВНИНГ «ЗАМОНАВИЙ УЙ-ЖОЙ ҚУРИЛИШИ – ҚИШЛОҚ ЖОЙЛАРИНИ КОМПЛЕКС РИВОЖЛАНТИРИШ ВА ҚИЁФАСИНИ ЎЗГАРТИРИШ ҲАМДА АҲОЛИ ҲАЁТИНИНГ СИФАТИНИ ЯХШИЛАШ ОМИЛИ» МАВЗУСИДАГИ ХАЛҚАРО КОНФЕРЕНЦИЯНИНГ ОЧИЛИШ МАРОСИМИДАГИ НУТҚИ

(Давоми. Боши 1-бетда.)

Мухтасар айтганда, кредит ресурслари ҳажмининг етарлилиги кўплаб ҳолатлар, биринчи навбатда, 2008 йилда глобал молиявий-иқтисодий инқирозни юзага келтирган жиддий сабабларнинг бартараф этилмагани туфайли, афсуски, иқтисодиётни жонлантирадиган туртки ва омилга айлана олмапти.

Бундай шароитда уй-жой қурилиши ва у билан биргаликда ривожланидиган инфратузилма — коммунал ва ижтимоий сектор, транспорт ва коммуникация тармоқлари, замонавий қурилиш материаллари ҳамда конструкцияларини ишлаб чиқариш капитал ва инвестицияларни жалб этиш, шунингдек, энг мураккаб ва жиддий ижтимоий масалалардан бири — аҳоли бандлиги муаммосини ҳал этишнинг гоёта мақбул ва самарали соҳаси сифатида хизмат қила оладиган ҳамда хизмат қилиши лозим бўлган йўналишга айланмоқда.

Ақсарият давлатларнинг тарихий тажрибаси шундан далолат берадики, уй-жой қурилиши ва инфратузилма соҳасини тараққиётнинг устувор йўналиши сифатида белгилаш миллий иқтисодиётни қайта тиклашнинг ҳал қилувчи воситаси бўлиб хизмат қилади. Масалан, Буюк депрессия деб аталган 1930 йиллардаги инқироз даврида АҚШда Президент Рузвельт яқка тартибдаги уй-жой қурилишини кредит билан таъминлаш тизимини жорий қилди ва бу ислохот иқтисодий ўсишни тиклашда ҳал қилувчи аҳамият касб этди.

Ўз вақтида Германия, Буюк Британия, Скандинавия давлатлари ва бошқа мамлакатларда иқтисодиётни рағбатлантириш ҳамда қайта тиклаш мақсадида ана шундай дастурлар қабул қилинган.

Хурматли конференция қатнашчилари!

Ўзбекистонда амалга оширилаётган модель — қишлоқда уй-жой қуришни комплекс амалга ошириш дастурининг мазмун-моҳиятини баён этишдан олдин мамлакатимизни иқтисодий, ижтимоий ривожлантириш ва модернизация қилишнинг ана шу энг муҳим соҳасида қиян-қиянча қандай муаммолар тўпланиб қолгани, ҳақиқий аҳвол қандай бўлгани ҳақида қисқача тўхталиб ўтишга ижозат бергайсиз.

Бу соҳанинг бош хусу-

сияти шунда эдики, у деярли бошқарилмас, бошқача айтганда, ўзбошимчалик авж олган эди.

Бу аслида нимани ағлатар эди?

Қишлоқда уй-жойлар аҳоли пунктларини барпо этишда қўлланиши зарур бўлган бош режаларсиз қурилар, ҳудудларнинг ўзига хос табиий ва иқлим хусусиятлари, ўзбек оиласининг миллий анъаналарини ҳисобга олиб, пухта ишлаб чиқилган намунавий уй-жой лойиҳалари йўқ эди.

Ўзи ҳам буюртмачи, ҳам қурувчи бўлган қишлоқ аҳолисининг имкониятлари чеклангани, шунингдек, қурилиш материалларининг доимий танқислиги ҳамда қишлоқда ривожланган қурилиш саноати бўлмагани учун бу борадаги ишлар ўз холига ташлаб қўйилган эди. Бошқача айтганда, уй-жойлар қўлбола қурилиш материаллари — хом гиштдан қурилар, хоналарига ёғочдан пол қилинмас, том ёпиш материалли сифатида асосан асбест шиферлардан фойдаланилар эди.

Бош режасиз қурилган уй-жойларни коммунал қулайликлар билан таъминлаш, ичимлик суви тармоғига, электр энергияси ва газ тармоғига улаш борасида жиддий муаммолар пайдо бўлар эди.

Янги қурилган уй эгаларининг тиббиёт муассасалари, мактаблар, болалар боғчалари, савдо шохобчалари, бозорлар, ҳовлисига олиб борадиган йўл, яъни оиланинг қулай шароитда яшаши учун зарур бўлган инфратузилма билан таъминлашда қандай муаммоларга дуч келгани ҳақида гапириб ўтирмаса ҳам бўлади.

Ҳозирги вақтда Ўзбекистон аҳолисининг қарийб 50 фоизи, яъни 15 миллионга яқин одам қишлоқ жойларида истиқомат қилаётганини ҳисобга оладиган бўлсак, бугунги кунда ушбу соҳада ҳал қилишимиз лозим бўлган мураккаб вазифаларнинг кўлами ва миқдосини тасаввур этиш қийин эмас.

Бу борада шуни инобатга олиш керакки, Ўзбекистонда қишлоқ жойларида ҳар йили 150 мингдан орტიқ янги оила вужудга келмоқда, мустақил тараққиётимиз йилларида эса қишлоқларимизда 2 миллион 600 мингдан зиёд ёш оила пайдо бўлди ва улар ўз уйига эга бўлишга эҳтиёж сезмоқда. Шу муносабат билан **ҳозирги кунда қишлоқ жойларида яқка**

тартибда уй-жой қуриш бўйича узок йиллар мобайнида шаклланган ёндашувлар, усул ва амалиётни қайта кўриб чиқиш вақти келгани, бунинг ҳаётининг ўзи илгари сураётгани янада яққол аён бўлмоқда.

Ўзбекистонда амалга оширилаётган қишлоқ жойларида намунавий лойиҳалар асосида яқка тартибдаги уй-жойлар қуриш дастурининг муҳим хусусиятлари, долзарблиги, унга бўлган талаб ва эҳтиёжнинг принципиал хусусиятлари нималардан иборат?

Бу борада биринчи навбатда ҳал этиш лозим бўлган принципиал масалалардан бири — уй-жой қурилишининг қонунчилик, ҳуқуқий ва норматив базасини тубдан қайта кўриб чиқиш ҳамда ислох этишдан иборат эди.

Ўзбекистон Республикаси Конституциясида мустақамланган хусусий мулкнинг дахлсизлиги ҳақидаги принципга асосланган ҳолда қабул қилинган Уй-жой ва Шаҳарсозлик кодекслари, Ўзбекистон Республикасининг «Ипотека тўғрисида»ги Қонуни, бошқа қонун ва меъёрий ҳужжатларда мулкдорнинг уй-жой ҳамда у барпо этилган ер участкасига муддатсиз эгаллик қилиш ва уни мерос қилиб олиш ҳуқуқи мустақамлаб қўйилган.

Қишлоқ аҳолисига яқка тартибда уй-жой қуриш учун ер участкалари бир оилага 6 сотих ҳисобида умрбод мерос қилиб олиш ҳуқуқи билан бепул ажратиладигани алоҳида таъкидлашни истардим. Бу эса бизнинг ер ресурсларимиз чекланган шароитда ниҳоятда катта аҳамиятга эгадир.

Тасдиқланган меъёрий ҳужжатларга мувофиқ, қишлоқ жойларида уй-жой массивларини қуриш ишлари яқка тартибда уй-жой қурувчи ташкилотлар томонидан ишлаб чиқилган ва маъқулланган намунавий лойиҳалар асосида, муҳандислик-коммуникация, ижтимоий ва бозор инфратузилмаси объектлари билан биргаликда барпо этилмоқда. Республика ва маҳаллий бюджетлар ҳисобидан автомобиль йўллари, ички коммуникация тармоқларини қуриш, сув, газ ва энергия таъминотини йўлга қўйиш, албатта, амалга оширилиши лозим бўлган муҳим шартлардандир.

Янги уй-жой массивларида яшайдиган аҳоли сонининг олинган, мактаб-

лар, болалар боғчалари, қишлоқ врачлик пунктлари, савдо шохобчалари ва спорт иншоотлари ҳам намунавий лойиҳалар асосида барпо этилмоқда.

Қишлоқларда уй-жой комплексларини қуришда муҳандислик-коммуникация инфратузилмаси билан бир қаторда янги турдаги сервис ва электрон хизматлар кўрсатиш объектларини барпо этиш ҳамда ишга тушириш ҳам алоҳида эътиборга лойиқ масалалардандир.

Бу билан мен нима демоқчиман?

Бу ўринда янги, замонавий уй-жойлар барпо этиш билан бирга қишлоқдаги уйлар, қишлоқдаги оилаларга энг замонавий компьютерлар, ахборот-коммуникация технологиялари, замонавий телекоммуникация тизими, интернет кириб бораётгани ҳақида сўз бормоқда.

Энг асосийси, қишлоқ аҳолиси учун деярли янги бўлган бундай турдаги хизматлар одамлар эҳтиёжини таъминлаш билан бирга, қишлоқ касб-ҳунар коллежларида таълим олган ва касб эгаллаган минглаб, ўн минглаб йигит-қизларни иш билан банд этиш имконини бермоқда.

Фарзандларимиз, унибўйиб келаётган ёш авлод учун бу қанчалик муҳим аҳамиятга эга эканини ўзингизга бир тасаввур қилинг. Бунинг сўз билан ифода этиб бўлмайди.

Шу ўринда яқка тартибда уй-жой қурилишига кредит ажратиш механизмига эътибор қаратишни истардим. Қишлоқда яшайдиган одам уйнинг намунавий лойиҳасини танлаганидан сўнг дастлабки бадал сифатида уй қийматининг 25 фоизи миқдоридagi ўз маблағини тўлайди. Унга қулай шартлар асосида узок муддатга — 15 йилга имтиёзли фойз ставкаси бўйича — биринчи йил белгиланган фойзни тўламаслик шарт билан — 7 фойз миқдоридagi ипотека кредити берилади. Бу Марказий банкнинг йиллик 12 фойз миқдоридagi белгиланган қайта молиялаш ставкасидан анча пастдир.

Қишлоқ жойларида яқка тартибда уй-жой қуриш бўйича комплекс ишларни амалга ошириш учун яхлит институционал тузилма ташкил этилди.

Намунавий уй-жойларни лойиҳалаштириш, ижтимоий ва муҳандислик-коммуникация инфратузилмасига

эга бўлган уй-жой массивларини комплекс қуриш режасини ишлаб чиқиш «Қишлоқ қурилиш лойиҳа» иختисослаштирилган лойиҳа-тадқиқот институти зиммасига юкланган. Шу билан бирга, мазкур институт қурилиш ишлари бажарилиши устидан муаллифлик назоратини ҳам амалга оширмоқда.

Намунавий лойиҳалар асосида яқка тартибдаги уй-жойлар қурилишини кредит асосида молиялашнинг шу мақсадда ташкил этилган «Қишлоқ қурилиш банк» акциядорлик-тижорат банки амалга оширмоқда. Унинг низоми жағмармаси бугунги кунда қарийб 130 миллион доллар миқдоридagi маблаққа тенгдир.

Мазкур банк ташкил этилганидан буюн ўтган тўрт йил мобайнида қишлоқда 23,6 минг нафар яқка тартибда уй-жой қурувчига қиймати 677 миллион доллардан зиёд ипотека кредитлари берилди.

Банк нафақат аҳоли, балки қишлоқда уй-жой ва ишлаб чиқариш ҳамда ижтимоий инфратузилма объектларини барпо этаётган қурилиш ташкилотлари, шунингдек, қишлоқ қурилишида фойдаланиладиган замонавий материаллар ва конструкциялар ишлаб чиқарувчи корхоналарни ҳам кредит билан таъминламоқда.

Қишлоқ жойларида яқка тартибда уй-жой қуриш дастурини амалга оширишда мамлакатимизнинг бошқа банклари — Ташқи иқтисодий фаолият миллий банки ва «Ипотека банк» акциядорлик-тижорат банки ҳам фаол иштирок этмоқда.

Уй-жойларни намунавий лойиҳалар асосида тайёр ҳолда топшириш шарт билан қуриш борасидаги ҳамма ишлар «Қишлоқ қурилиш инвест» иختисослаштирилган инжиниринг компанияси зиммасига юкланган. Ягона буюртмачи бўлган ушбу компания мамлакатимизнинг барча ҳудудларида ўз филиалларига эга бўлиб, у қишлоқ жойларида уй-жой массивларини сифатли қуриш бўйича ягона сиёсатни амалга оширмоқда.

Шу билан бирга, мамлакатимиз ҳудудларида ташкил этилган 900 дан орტიқ янги иختисослаштирилган пудратчи қурилиш ташкилотларида бугунги кунда 20

(Давоми 3-бетда.)

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВНИНГ «ЗАМОНАВИЙ УЙ-ЖОЙ ҚУРИЛИШИ – ҚИШЛОҚ ЖОЙЛАРИНИ КОМПЛЕКС РИВОЖЛАНТИРИШ ВА ҚИЁФАСИНИ ЎЗГАРТИРИШ ҲАМДА АҲОЛИ ҲАЁТИНИНГ СИФАТИНИ ЯХШИЛАШ ОМИЛИ» МАВЗУСИДАГИ ХАЛҚАРО КОНФЕРЕНЦИЯНИНГ ОЧИЛИШ МАРОСИМИДАГИ НУТҚИ

(Давоми.

Боши 1—2-бетларда.)

нинг нафарга яқин қурувчи меҳнат қилмоқда, замонавий қурилиш материаллари, конструкциялар, ёғоч пол, дераза панжаларлари, том ёпиш ва бошқа материаллар ишлаб чиқарадиган 60 дан зиёд корхона ташкил қилинди. **Кенг қўламли имтиёз ва преференциялар тизими яратилди.**

“Қишлоқ қурилиш банк” кредитлари ҳисобидан яқка тартибда уй-жой қураётган қишлоқ аҳолиси ипотека кредитларини қайтариш ва уларнинг устама фоизларини қоплашга йўналтирилаётган даромад ҳисобларини тўлашдан озод этилган. Бундан ташқари, улар сотиб олган уй-жойдаги мулк учун ипотека кредитини тўлиқ тўлашдан қадар солиқ тўлашдан озод этилди.

Қишлоқ жойларида уй-жой қуришда иштирок этаётган **“Қишлоқ қурилиш инвест”** инжиниринг компанияси, пудратчи таъкилотлар ва қурилиш материаллари ишлаб чиқарадиган ихтисослаштирилган корхоналар барча турдаги солиқлар ҳамда мақсадли давлат фондларига мажбурий ажратмалар, шунингдек, олиб келинаётган қурилиш техникаси ва кичик механизация воситалари учун божхона тўловларини тўлашдан озод этилган. Бу эса қишлоқ аҳолиси учун қурилаётган уй-жойлар қийматини сезиларли равишда камайтириш имконини бермоқда. Бундай уй-жойларнинг бир квадрат метри шаҳардаги уй-жой қиймати-дан бугунги кунда ўртача 2 баробар пастдир.

Эътиборингизни яна бир масалага қаратмоқчиман. 2009—2012 йилларда намунавий лойиҳалар асосида уй-жой қуриш бўйича махсус дастурнинг амалга оширилиши натижасида мамлакатимизнинг 159та қишлоқ туманида 650та янги қишлоқ уй-жой массиви барпо этилди, умумий майдони 3,2 миллион квадрат метр бўлган 23,6 мингдан ортиқ яқка тартибдаги уй-жой қурилди. Ушбу мақсадларга 1,2 миллиард доллардан зиёд миқдордаги инвестициялар йўналтирилди. Узунлиги 732 километр асфальтланган автомобиль йўллари, мингдан зиёд ижтимоий ва бозор инфратузилмаси объеклари барпо этилди.

Ҳозирги вақтда мамлакатимизда қишлоқ аҳолисини

марказлашган тармоқлар орқали тоза ичимлик суви билан таъминлаш даражаси 75,8 фоизни, табиий газ билан таъминлаш даражаси эса 76,2 фоизни ташкил этмоқда.

Жорий йилда ҳам қишлоқ жойларида уй-жойларни кенг қўламли қуриш ишлари кўзда тутилган. 353та қишлоқ массиви ҳудудида бошланган қурилиш ишлари жадал давом эттирилмоқда. Уларда намунавий лойиҳалар асосида умумий майдони 1,4 миллион квадрат метр бўлган 10 мингта барча қулай шарт-шароитларга эга уй-жой қуриш кўзда тутилган бўлиб, бу ўтган йилга нисбатан 17,5 фоиз кўпдир. Айни пайтда узунлиги 300 километрдан ортиқ ичимлик суви тармоқлари ва 280 километрдан зиёд электр тармоқлари ишга туширилади, қарийб 240 километрлик автомобиль йўллари қурилади, кенг қўламли ижтимоий ва бозор инфратузилмаси яратилади. Бу мақсадлар учун 2013 йилда салкам бир миллиард доллар миқдоридаги инвестиция йўналтирилади.

Қишлоқда қурилиш ҳажми ортиб бораётгани муносабатин билан замонавий қурилиш sanoati ривожланмоқда, янги иш ўринлари ташкил этилмоқда, аҳоли бандлиги таъминланиб, унинг даромади ва фаровонлиги тобора ошмоқда.

Биз учун айнқса янғича асосда мулкдорлар синфи шаклланаётгани, қишлоқларимиз қиёфаси кўз ўнгимизда тубдан ўзгариб бораётгани, одамларнинг маданияти юксалиб, уларнинг турмуш тарзи, онгу тафаккури ва менталитети ўзгараётгани бекиёс аҳамиятга эгадир.

Янги ва замонавий шaroitларда voyaga етаётган, eski tuzumning barcha asoratlaridan xoli bo'lgan, o'z kelajagiga qat'iy ishonadigan, yuksak bilimmi, mustaqil fikrlaydigan, barkamol o'g'il-qizlar haqli ravishda bizning g'ururimizdir.

Бундай авлод билан ҳақиқатан ҳам фахрланиш ва энг дадил истикбол режаларини тузиш мумкин.

Қишлоқ жойларида намунавий лойиҳалар асосида уй-жой қуриш бўйича махсус дастурни амалга оширишда Осиё тараққиёт банки, Ислон тараққиёт банки, Жаҳон банки каби қўлаб нуфузли халқаро молия институтлари ва ташкилот-

лари ҳам фаол иштирок этаётганини алоҳида мамнуният билан таъкидлашни истардим. 2011 йилда Осиё тараққиёт банки Директорлар кенгаши томонидан жами 500 миллион АҚШ доллари миқдоридаги “Ўзбекистонда қишлоқ жойларида уй-жойлар қуришни ривожлантириш” лойиҳасини кўп траншли молиялаш дастури маъқулланди. 2012 йилда дастлабки транш доирасида 160 миллион доллар ажратилган бўлса, жорий йилда ушбу маблағнинг 200 миллион долларлик иккинчи транши тақдим этилади.

Фурсатдан фойдаланиб, ушбу юксак минбардан туриб Осиё тараққиёт банки ва бошқа халқаро тузилмалар раҳбариятига бизга мазкур стратегик муҳим ва зифати амалга оширишда кўрсатаётган қимматли ёрдами учун чуқур миннатдорлигимизни изҳор этмоқчиман.

Ҳурматли конференция катнашчилари!

Хонимлар ва жаноблар! Ўзбекистонда ишлаб чиқилган ва амалга оширилаётган қишлоқ жойларида яқка тартибдаги уй-жойларни қуриш дастурини мамлакатимизда амалга оширилаётган улкан демократик ўзгариш ва янгиланишлар жараёнидан айри ҳолда тасаввур этиб бўлмайди.

Бугунги кунда Ўзбекистоннинг биз танлаб олган ижтимоий йўналтирилган демократик давлат барпо этиш йўлидан жадал илгарилаб бораётгани, пухта ўйланган сиёсий, иқтисодий ва ижтимоий ислохотларнинг устувор йўналишлари, туб ўзгаришларни тадрижий, босқичма-босқич жорий этиш стратегияси танлангани ва изчил амалга оширилаётгани шундай мустаҳкам ва ишончли асос бўлиб хизмат қилмоқдаки, унинг негизда миллий иқтисодиётимиз барқарор ҳамда жадал ривожланмоқда, аҳоли даромадлари ва ҳаёт даражаси муттасил ошиб бормоқда, мамлакатимизнинг халқаро миқёсдаги обрў-эътибори юксалмоқда, деб тўла ишонч билан айтишимиз мумкин.

Бу борада аниқ рақамларни келтирмоқчиман. Глобал молиявий-иқтисодий инқирозга қарамадан, Ўзбекистон иқтисодиёти дунёдаги санокли давлатлар қатори юксак барқарор ўсиш суръатларига эришмоқда. Сўнгги 6 йилда мамлакатимиз ялпи ички маҳсулотининг йиллик ўсиш суръатлари 8 фоиздан зи-

ёдни ташкил этмоқда. Давлат бюджетининг барқарор профицит билан бажарилиши, олтин-валюта захирасининг етарлилиги таъминланмоқда. Ташқи қарз ялпи ички маҳсулотга нисбатан 12 фоиздан ошмасдан, пастлигича қолмоқда.

Давлат бюджетининг ижтимоий йўналтирилгани унинг ўзига хос хусусияти бўлиб қолмоқда. Давлат сарф-харажатларининг қарийб 60 фоизи ижтимоий соҳаларни молиялашга, жумладан, 34 фоизи таълим, 15 фоиздан ортиғи соғлиқни сақлаш соҳасига йўналтирилмоқда.

Банк тизими ҳам ишончли ва барқарор фаолият кўрсатмоқда. Бугунги кунда банк капиталининг етарлилик даражаси 24 фоизни ташкил қилмоқда ва бу кўрсаткич дунёда умумий қабул қилинган халқаро стандартлардан 3 баробар кўпдир. 2012 йил якуни бўйича банк тизимининг ликвидлиги талаб этилган энг кам даражадан 2 баробар юқори бўлди.

Хар йили янги, замонавий ишлаб чиқариш қувватларини ташкил этиш, фаолият кўрсатаётган корхоналарни модернизация қилиш ва янгилаш бўйича юзлаб йирик инвестиция лойиҳалари амалга оширилмоқда.

Мамлакатимизда 2000 йилдагига нисбатан инвестицияларнинг йиллик ўсиши 4 баробар ошди ва сўнгги йилларда ўртача камида 12 миллиард долларни ташкил этмоқда. Инвестиция маблағларининг қарийб 78 фоизи — шунга алоҳида эътибор беришингизни сўрардим — ички манбалар ҳисобидан шакллантирилмоқда, жумладан, инвестициялар умумий ҳажмининг 21 фоизини аҳоли омонатлари ташкил этмоқда.

2012 йилда жами инвестицияларнинг 22 фоиздан ортиғи ёки 2,5 миллиард доллардан кўпроғини хорижий инвестициялар ташкил этди. Уларнинг 80 фоизга яқини тўғридан-тўғри чет эл инвестицияларидир. Бу, ўз навбатида, хорижий инвесторларнинг Ўзбекистонга, мамлакатимизда бизнес учун яратилган шарт-шароитларга ишонч тобора ортиб бораётганидан далолат беради.

Аҳолининг банклардаги омонатлари ҳажми ўтган 2012 йилга 35 фоизга, 2000 йилдагига нисбатан эса 60 баробар ошди.

Ўзбекистон Республикаси Тикланиш ва тараққиёт жамғармаси ташкил этилди ва айни пайтда унинг капи-

тали 15 миллиард долларга етди.

Буларнинг барчаси Ўзбекистон ўзи танлаган замонавий демократик ва иқтисодиёти ривожланган давлатлар қаторига кириш, аҳоли учун муносиб турмуш шароити яратиб бериш ва жаҳон ҳамжамиятида муносиб ўрин эгаллаш йўлидан қатъий ишонч билан бораётганининг яна бир тасдиғидир.

Қадрли дўстлар! Мазкур анжуман кун тартибига киритилган масалаларни тўлиқ муҳокама этиш, ушбу серқирра муаммонинг барча жиҳатини қамраб олиш имкони йўқлигини барчамиз яхши тушунамиз.

Қишлоқда уй-жой қурилишини янада ривожлантириш бўйича ўз стратегиямизни шакллантиришда конференция катнашчилари томонидан бошқа мамлакатларда бу борада тўланган қимматли тажрибани эътиборга олган ҳолда билдирилган тилак ва таклифларни эшитиш биз учун жуда фойдали ва муҳимдир.

Шуни алоҳида таъкидлашни истардимки, Ўзбекистон барча халқаро ташкилотлар ва молия институтлари, чет эл банклари ва компаниялари, олимлар ҳамда экспертлар билан ўз олдига қўйган мақсадни рўёбга чиқариш — қишлоқларимиз қиёфасини тубдан ўзгартириш, қишлоқ аҳолисининг ҳаёт даражаси ва сифатини янада изчил ошириш, уларни ривожланган давлатлардаги стандартларга яқинлаштиришда ҳамкорликни кенгайтиришдан манфаатдордир.

Мухтарам меҳмонлар ва халқаро конференция иштирокчилари, сизларнинг тимсолингизда, биз, аввало, Ўзбекистонда амалга оширилаётган кенг қўламли ислохотлар ва мамлакатни модернизация қилиш йўлида эришилаётган ютуқлардан чин дилдан манфаатдор бўлган инсонларни кўриб турибмиз.

Фурсатдан фойдаланиб, Сизларга ўзимнинг чуқур ҳурматим ва самимий миннатдорлигимни яна бир бор изҳор этмоқчиман.

Конференциянинг барча катнашчиларига анжуман иши самарали бўлишини, азиз меҳмонларимизнинг саховатли ўзбек заминига ташрифи мазмунли ўтишини ҳамда барчангизга мустаҳкам соғлиқ ва фаолиятингизда муваффақиятлар тилайман.

Эътиборингиз учун раҳмат.

ИСЛОМ ТАРАҚҚИЁТ БАНКИ ПРЕЗИДЕНТИ АХМАД МУҲАММАД АЛИНИНГ НУТҚИ

(Давоми. Боши 1-бетда.)

Айниқса, Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислам Каримов Жаноби Олийларига мазкур тадбирни қўллаб-қувватлагани учун самимий миннатдорлик изҳор этмоқчиман. Халқро ва миллий ташкилотлар, хусусий сектор ва илмий доираларнинг ушбу муҳим анжуманга катта қизиқиш билдирганидан хурсандман.

Ушбу халқро конференция Ўзбекистон Республикаси раҳбарияти, унинг тараққиёт йўлидаги халқро ва миллий ҳамкорларининг қишлоқ жойларини модернизация қилиш, қишлоқ аҳолиси ҳаёт даражасини яхшилаш, иқтисодий ривожланиш ҳамда аҳоли бандлигини оширишга оид мақсадларни рўйбга чиқаришга интилишининг ёрқин далилидир.

Анжуман натижалари қишлоқ ҳудудларини тубдан ўзгартириш ва ривожлантиришни режалаштиратган ёки бундай эзгу ишларни бошлашга киришган, бу борада Ўзбекистоннинг муваффақиятлари тажрибасидан фойдаланиши мумкин бўлган бошқа мамлакатлар учун ҳам катта аҳамиятга эга.

Шу муносабат билан Ислам тараққиёт банки гуруҳи номидан Ўзбекистон ҳукуматида Президент Ислам Каримов раҳнамолигида амалга ошираётган улкан савий-ҳаракатлари — қишлоқни ривожлантириш борасида халқро ҳамкорлар билан биргаликда самарали ташаббусларни рўйбга чиқаришга қаратилган кенг қамровли ишлари учун миннатдорлик билдиришни истардим.

Таъкидлаш жоизки, қишлоқ ҳудудларини ривожлантириш бўйича ушбу ташаббуслар минглаб қишлоқ оилаларини замонавий, қулай, нисбатан арзон уй-жойлар билан таъминлаш, қишлоқ инфратузилмасини модернизация қилиш ва ривожлантириш, тегишли тармоқ ҳамда хизмат кўрсатиш соҳаларининг янада ривожланишини рағбатлантириш, янги иш ўринларини яратиш ва пировард натижада қишлоқларнинг қиёфасини тубдан ўзгартириш орқали уларнинг турмуш шароитини юксалтиришга хизмат қилмоқда.

Хурматли анжуман иштирокчилари, хонимлар ва жаноблар!

Қишлоқ жойларини комплекс ривожлантириш ташаббуси бу — Ўзбекистонда амалга оширилаётган ислохотлар дастурининг муҳим, ҳал қилувчи қисмидир ва моҳиятига кўра,

иқтисодий ислохотларнинг "ўзбек модели" самарадорлиги ва изчиллигининг амалдаги яна бир тасдиғидир. Ушбу модель макро-иқтисодий ривожланишнинг барқарор юқори суръатларини таъминлаш билан бир қаторда аҳолининг турмуш даражасини юксалтириш, мувозанатли иқтисодий тараққиётга эришиш мақсадларини ўзида муҳим жасам этган.

Қишлоқ жойларини комплекс ривожлантириш ташаббуси ишлаб чиқариш қувватларини, шунингдек, мамлакат иқтисодий ва ижтимоий инфратузилмасини модернизация қилиш бўйича кенг қўламли дастурлар билан мутаносиб равишда амалга оширилаётганини алоҳида қайд этиш зарур. Бу, ўз навбатида, Ўзбекистоннинг мувозанатли иқтисодий тараққиёт йўлини танлаганидан далолатдир.

Ўзбекистон аҳолисининг асосий қисми ёшлардан иборат бўлиб, унинг учдан бир қисмини 14 ёшгача бўлган ўғил-қизлар ташкил этади. Бундан ташқари, аҳолининг қарийб ярми қишлоқ жойларида яшайди. Буларнинг барчаси Ўзбекистоннинг умумий ижтимоий-иқтисодий тараққиёти учун қишлоқни модернизация қилиш ва ривожлантириш нечоғли муҳим вазифа эканлигини кўрсатиб турибди.

Ўзбекистон Республикаси раҳбарияти бундан чуқур ҳис этган ҳолда, қишлоқ инфратузилмасини модернизация қилиш ва ривожлантириш, қишлоқ аҳолисининг иқтисодий имкониятларини кенгайтиришга қаратилган дастурларга катта миқдорда инвестициялар йўналтирмоқда. Шу муносабат билан 2009 йилда махсус давлат банки ташкил этилгани ва унинг қишлоқни, жумладан, қишлоқ уй-жойлари ва инфратузилмасини ривожлантириш лойиҳалари учун имтиёзли молиялашдан фойдаланишни таъминлашга салмоқли ҳисса қўшиб келаётганини таъкидлашни истардим. Ушбу ташаббуслар самарасида қишлоқ туманларида аҳоли турмуш даражаси янада юксала бошлади.

Президент Жаноби Олийлар!

Хурматли анжуман иштирокчилари, хонимлар ва жаноблар!

Ўзбекистон Республикаси Ислам тараққиёт банкига 2003 йил сентябрда аъзо бўлган. Ўтган вақт мобайнида Ислам тараққиёт банки гуруҳи молия институтлари томонидан мамлакатга йўналтирилган маблағларнинг умумий қиймати бир миллиард доллар

дан, лойиҳалари сони ўттиз саккизтадан ошди. Ўтган йилнинг ўзида банк ва Ўзбекистон ҳукумати соғлиқни сақлаш, энергетика ва қишлоқ хўжалиги соҳасида қиймати 227,7 миллион долларлик учта лойиҳа бўйича битим ҳамда институционал ривожланиш грантини имзолади. Ислам тараққиёт банки гуруҳининг фаолияти изчил ва ранг-баранг бўлиб, қишлоқ туманларини, қишлоқ хўжалиги, энергетика, транспорт, таълим ва соғлиқни сақлаш соҳаларини ривожлантиришни ўз ичига олади.

Хусусий секторни ривожлантириш бўйича Ислам корпорацияси яқинда Ўзбекистон тижорат банклари ўртасида тақсимлаш учун 50 миллион АҚШ доллари миқдорда маблағ ажратди. Мазкур лойиҳа мамлакатда кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлиқни ривожлантириш, янги бизнес-лойиҳаларни, хусусан, қишлоқ ҳудудларида амалга оширишни кўпайтиришга хизмат қилиши лозим.

Яқин йиллар ичида Ўзбекистон ҳукумати билан самарали ҳамкорлигини янада кенгайтириш ва мустаҳкамлашни режалаштирмоқдамиз. Жорий йилда банкимиз қатор муҳим лойиҳалар, чунончи, бир қанча гидроэлектростанцияларни модернизациялаш, кўплаб ирригация ва дренаж каналларини реконструкция қилиш, Ўзбекистон миллий авиакомпанияси ҳаво кемалари паркинни модернизациялаш лойиҳаларини молиялаш тўғрисидаги масалаларни кўриб чиқишни мўлжалламоқда.

Ислам тараққиёт банки гуруҳи муваффақиятли тажрибамизга асосланган ҳолда, гуруҳнинг Ўзбекистондаги бўлғуси операциялари учун стратегик концепцияни ишлаб чиқиш бўйича мулоқот бошлашни режалаштирмоқда. Бу жараён "Аъзо мамлакатлар учун шериклик стратегияси" деб аталади.

Бу эса Ислам тараққиёт банки гуруҳининг ўрта муддатли истиқболда Ўзбекистонни ижтимоий-иқтисодий ривожлантиришдаги иштирокини кенгайтиришга хизмат қилади.

Негаки, мазкур стратегия манфаатдор томонлар маслаҳатлашувлари билан боғлиқдир. Ушбу халқро

конференция натижалари бу борада муҳим манба бўлиб хизмат қилади. Зеро, ундан стратегик мулоқот давомида фойдаланишимиз мумкин. Қишлоқ туманларини комплекс ривожлантириш ва қишлоқ аҳолиси фаровонлигини янада оширишда жойлардаги эҳтиёжларга эътибор қаратиш Ислам тараққиёт банки гуруҳи томонидан Ўзбекистон учун ишлаб чиқараётган шериклик стратегиясининг муҳим жиҳатларидандир.

Қишлоқ туманларини комплекс ривожлантириш ёшлар бандлигини таъминлашга ва қишлоқ аҳолисини турмуш даражасини юксалтиришга кўмаклашган кичик бизнес тараққиётга ижобий таъсир кўрсатишини таъкидлаш зарур.

Муҳтарам Президент Жаноби Олийлар!

Хонимлар ва жаноблар!

Қишлоқ туманлари ва қишлоқ хўжалигини ривожлантириш Ислам тараққиёт банки Ўзбекистонда қўллаб-қувватлаб келаётган асосий йўналишлардан бири бўлиб, бугунги кунда банк томонидан маъқулланган лойиҳалар умумий ҳажмининг 18 фоизини ташкил қилишини мамнуният билан таъкидламоқчиман. Ислам тараққиёт банки Ўзбекистонда амалга ошираётган операцияларнинг катта қисми транспорт ва энергетика тармоғи билан бирга қишлоқ туманлари ва қишлоқ хўжалигини ривожлантириш сектори ҳиссига тўғри келмоқда. Бу қишлоқ туманларини модернизация қилиш ва ривожлантириш банкимиз фаолиятининг энг муҳим йўналишларидан эканини кўрсатади. Биз қишлоқ аҳолисининг турмуш даражаси ва иқтисодий имкониятларини оширишга ўз ҳиссамизни қўшаётганимиз, Ўзбекистон Республикаси раҳбарияти билан яқин ҳамкорликда қишлоқ жойларида ижтимоий ҳамда иқтисодий инфратузилmani модернизация қилиш бўйича эришаётган ютуқларимиз билан фахрланамиз. Қишлоқ туманларида инфратузилма ва қишлоқ хўжалиги соҳасидаги лойиҳаларга қўшимча равишда банкимиз қишлоқ аҳолисининг турмуш даражаси ҳамда фаровонлигини яхшилашда муҳим ўрин тутадиган таълим ва соғлиқни сақлаш соҳасидаги лойиҳаларни ҳам молиялаштирмоқда. Таълимга оид лойиҳаларда чекка қишлоқ туманларида 28 мактаб (айни пайтда уларнинг ўн бештаси фаолият кўрсатмоқда) ва бешта

касб-хунар коллежини қуриш кўзда тутилган.

Ислам тараққиёт банки соғлиқни сақлаш соҳасида фаолият кўрсатаётган тез тиббий ёрдам клиникаларини жиҳозлаш учун янги тиббиёт асбоб-ускуналари сотиб олишни молиялаштиришга, мамлакат ҳудудларида аҳоли учун тегишли тиббий хизмат кўрсатилишини таъминлашга ўз ҳиссасини қўшди. Онкология хизматини жиҳозлаш лойиҳаси Ислам тараққиёт банкининг яқинда тасдиқланган янги лойиҳасидир. Лойиҳа доирасида мамлакатдаги 15 ихтисослаштирилган марказ жиҳозланади. Шундай қилиб, юқорида қайд этилган барча лойиҳа Ўзбекистон Республикаси қишлоқ аҳолисининг фаровонлигини барқарор оширишга бевосита ёки билвосита хизмат қилади.

Ислам тараққиёт банки

бундан кейин ҳам Ўзбекистон ҳукуматининг қишлоқ жойларида инсон саломатлигини ҳар томонлама ривожлантириш, қишлоқ аҳолисини турмуш даражасини ошириш ва қишлоқ инфратузилмасини модернизация қилиш борасидаги таҳсинга лойиқ саъй-ҳаракатларини қўллаб-қувватлайверади. Бу саъй-ҳаракатлар Ўзбекистон иқтисодий янада жадал ривожлантиришга хизмат қилишига ишонамиз. Бу, ўз навбатида, Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислам Каримов Жаноби Олийлар раҳнамолигида қишлоқ ҳудудларининг саломатлиги ва ресурсларидан янада самарали фойдаланиш имконини беради. Ўзбекистонда қишлоқ туманларини комплекс ривожлантириш дастурини қўллаб-қувватлашимиз 2013 йилда ишлаб чиқишли нийозига етказиладиган Ўзбекистон билан шериклик стратегиясида ўз ифодасини топади. Ислам тараққиёт банкининг мамлакат тараққиётга қаратилган лойиҳаларида, жумладан, қишлоқ туманларини комплекс ривожлантириш ташаббусларида иштирок этиши Ўзбекистон учун Ислам тараққиёт банки шериклик стратегияси бўйича истиқболдаги мулоқотнинг асосий йўналишларини ташкил этади.

Хурматли анжуман иштирокчилари, хонимлар ва жаноблар!

Сўзининг якунида марҳаматли Аллоҳдан қишлоқ туманларини ривожлантиришга оид саъй-ҳаракатларимиз самарали, мазкур анжуман эса муваффақиятли бўлишини сўрайман.

Эътиборингиз учун раҳмат.

ОСИЁ ТАРАҚҚИЁТ БАНКИ ВИЦЕ-ПРЕЗИДЕНТИ ШИАО ЖАОНИНГ НУТҚИ

(Давоми. Боши 1-бетда.)

Мен, фурсатдан фойдаланиб, Президент Ислам Каримовни ана шу улкан ютуқлар билан самимий табриклайман. Ўзбекистон иқтисодийни оқилона бошқариш ва макроиқтисодий асосни мустаҳкамлаш орқали барча мамлакатларга хос муаммоларни муваффақиятли ҳал этган ҳолда тараққиёт йўлидан изчил қадамлар билан бормоқда. Ўзбекистон — Марказий Осиёдаги иқтисодийни жадал ривожлантаётган давлатлардан биридир. Шу боис Ўзбекистон 2020 йилга бориб ўртачадан юқори даромадга эга давлатга айланишдек ўзининг эзгу мақсадида эришиши мумкин. Мамлакат олдида турган навбатдаги вазифалар ривожланишнинг юқори суръатларини таъминлаш, янги иш ўринларини яратиш, аҳолининг ижтимоий аҳолини янада яхшилашдан иборатдир.

Ўзбекистонни ривожлантириш давлат стратегияси, 2012—2015 йилларда аҳоли фаровонлигини ошириш стратегиясида қайд этилганидек, салмоқли инвестициялар ва тузилмаларни ислохотлар воситасида ушбу мақсадларга эришишга йўналтирилган.

ОТБнинг Ўзбекистонга оид стратегияси Ўзбекистонни комплекс ривожлантириш ва иқтисодийни саноатлашган ҳамда диверсификация қилинган замонавий давлатга айлантириш бўйича миллий стратегияси асосида ишлаб чиқилган.

Яхлит ривожланишга эришиш ҳамда қишлоқ билан шаҳар ўртасидаги тафовутни қисқартириш мақсадида ОТБ қишлоқда энергетика, транспорт, сув таъминоти ва канализация тармоқларини яхшилаш, шунингдек, сув ресурсларини бошқаришни тақомиллаштириш бўйича амалий ёрдам кўрсатмоқда.

Президент Ислам Каримов томонидан амалга оширилаётган сиёсий ислохотларни давом эттириш мақсадида бизнинг стратегик ҳамкорлигимиз хусусий секторни ривожлантиришга, самарали бошқарувни рағбатлантиришга ҳамда техник билим ва хизматлар кўрсатишга қаратилган.

Ўзбекистон билан ҳамкорлигимиз тобора мустаҳкамланиб бормоқда. Буни инвестицияларнинг умумий ҳажми 8 миллиард доллардан ортқ бўлган 47 лойиҳа миқсолида ҳам кўриш мумкин. Бунда ОТБ томонидан молиялаштириш миқдори 3,5 миллиард долларга тенг бўлиб, лойиҳалар қийматининг қарийб ярмини ташкил этади. ОТБ Ўзбекистоннинг энергетика, йўл инфратузилмаси, молиявий секторини модернизация қилиш ва янгилаш билан боғлиқ муҳим лойиҳаларда, шунингдек, мамлакатнинг саноат салоҳиятини ривожлантиришда фаол иштирок этаётганидан фахрланади.

Президент Ислам Каримов ташаббуси билан 2009 йилда амалга оширила бошланган уй-жой қурилиш дастури миллий ривожланиш стратегиясининг, аynи пайтда ОТБ ва Ўзбекистоннинг ҳамкорлик стратегиясининг муҳим йўналиши ҳисобланади.

Ушбу дастур Ўзбекистон билан ОТБ ўртасида жадал ривожлана-

ётган ҳамкорликка яққол мисол бўла олади. Дастур доирасидаги биринчи лойиҳа 8,5 минг қишлоқ оиласига турмуш шароитини яхшилаш имкониятини берди. Аynи пайтда 850 пудратчига кўмак кўрсатилиб, бутун мамлакат бўйича қишлоқ аҳолиси учун 100 минг иш ўрни яратилди.

Ҳар бир қишлоқ массивида чакана савдо ва хизмат кўрсатишни ташкил қилиш учун жойлар ажратилган. Электр, газ ва сув билан ишончли таъминлаш орқали касаначиликни ривожлантириш учун кенг имкониятлар яратилган. Бош режа асосида атроф-муҳит учун мақбул янги қурилиш технологиялари ва материалларидан фойдаланиб барпо этилган замонавий уй-жойлар қурилиш саноатини ривожлантиришни рағбатлантириш ҳамда ўзбек тадбиркорлари ва мазкур соҳалар учун қўшимча имкониятлар яратади. Ушбу имкониятлар ҳукуматнинг қишлоқ тадбиркорлари учун кредитлаш ва молиялаштириш тизимини тақомиллаштиришга қаратилган саяёҳаракатларининг амалдаги ифодасидир.

Бундай инновацион ва ноёб дастур доирасидаги ҳамкорлик ОТБ тарихида илк бор амалга оширилмоқда. Қатор янги ёндашувлар ва ечимлар давлат инвестицияларининг, шунингдек, қишлоқ ҳудудларини ривожлантириш бўйича янги механизмларнинг самарадорлигини ошириш мақсадида ишлаб чиқилган. Бунга қуйидаги илгор механизмлар киради: ижтимоий ҳимояга муҳтож аҳоли қатламлари имкониятларини кенгайтириш; пудратчилар — кичик бизнес субъектлари учун тендер савдоларини ўтказиш бўйича содда ва тушунарли қоидаларни ишлаб чиқиш, шунингдек, савдоларни ўтказиш самарадорлигини ошириш. Бу турдаги илк дастурнинг амалга оширилиши ўзбек ёшларига миллий ривожланиш дастурида фаол иштирок этиш, касб кўникмаларини ривожлантириш ва дастурнинг қафолатланган ютуқларига ўз ҳиссасини қўиш имконини беради.

2011 йилнинг сентябрида ОТБ қишлоқ жойларида уй-жой қурилиш бўйича давлат дастурини қўллаб-қувватлаш мақсадида 500 миллион АКШ доллари миқдоридида кўп йиллик инвестиция дастурини тасдиқлади. Қишлоқни комплекс ривожлантириш бўйича уй-жой дастури уч принципаал вазифани ўз ичига олади:

— биринчидан, 2015 йилгача бўлган даврда қишлоқ аҳолисига 50000 ипотека кредитлари ажратилишини қўллаб-қувватлаш;

— иккинчидан, маҳаллий бошқарув органларининг қишлоқ жойларини ривожлантириш борасидаги имкониятларини кенгайтириш;

— учинчидан, қишлоқ жойларида инвестиция қиритилишини рағбатлантириш ва кичик бизнес ривожига кўмаклашиш.

Дастур аҳолини янги ва замонавий уй-жой, яхшиланган инфратузилма ва ижтимоий хизматлар, ипотека кредитлари билан таъминлаш борасида ёрдам кўрсатади. Аynи пайтда у маҳаллий қурилиш секторини ривожлантиришга кўмаклашади, шифокорлар,

ўқитувчилар ва бошқа касб эгалари учун қишлоқ жойларининг жозибадорлигини ошириш, шунингдек, бу жараёнда янги иш ўринлари яратилишига ўз ҳиссасини қўшади.

Янги уй-жойлар замонавий дизайн ва қулайликларга эга, электр ва сув билан таъминланган. Янги уйлар қишлоқ жойларида юқори уй-жой стандартларини ўзида акс эттиради, оилалар, аynиқаса, хотин-қизлар учун юксак даражадаги қулайликлар ва шарт-шароитларни таъминлаш имконини беради.

Бундан ташқари, янги уй-жойлар қишлоқлар кўрқига кўрк қўшади. Болалар бог'чиси, мактаблар ва врачлик пунктлари бевоcита яқин атрофда жойлашгани ҳам аҳоли учун катта қулайликлар яратади. Шунингдек, кичик бизнес субъектлари яқин атрофда ташкил этилади. Янги уйлар билан бир вақтда коммунал инфратузилма ҳам барпо этилмоқда. Транспорт ва бошқа жамоат хизматларидан фойдаланиш имкониятлари пухта ўйланган.

Бундай замонавий шароит қишлоқларда оилавий ҳаётнинг янги мезонларини белгилаш имконини беради. Шунини мамнуният билан таъкидламоқчиманки, дастур мамлакатнинг ҳар бир ҳудудида қишлоқ аҳолиси манфаатларини таъминлашга хизмат қилади.

Дастурда, шунингдек, ўртача даромади унчалик юқори бўлмаган оилаларга ҳам узоқ муддатли ипотека кредити бериш кўзда тутилган. Ёш оилалар, нотўқис оила; серфарзанд оилалар; шунингдек, имконияти чекланган шахслар яшайдиган оилалар — буларнинг барчаси дастурда иштирок этади.

Сифатли таъмин ва тиббий хизмат кўрсатиш учун зарур бўлган ўқитувчилар ва шифокорлар, аynи пайтда иш жойларини ташкил этадиган тадбиркорлар ҳам дастурнинг мақсадли иштирокчилари сирасига киради.

Қишлоқ жойларида уй-жой қуриш дастури катта самара беради: ҳар йили қарийб 1000 қишлоқ пудратчисига бизнес учун имкониятлар яратилади, 100 мингга яқин иш ўринлари ташкил этилади.

Янги қишлоқ массивларида кичик бизнесни ривожлантириш янада рағбатлантирилади, умуман, қишлоқ жойларида очиладиган иш ўринларининг 50 фоиздан ортиги ана шу массивлар ҳиссасига тўғри келади. Ҳар бир янги қишлоқ массиви чакана савдо ва хизмат кўрсатиш шохобчаларига эга бўлади. Электр қуввати, газ ва сув билан таъминланган ҳар бир янги хонадонда касаначиликни ташкил этиш учун янги имкониятлар очилади. Ҳар йили кичик бизнес ва касаначиликка оид 3 мингга яқин субъект, шунингдек, 15 мингга яқин иш ўринлари ташкил қилиниши мумкин.

Режалаштирилаётган янги массивлар, уйларнинг замонавий қиёфаси, янги қурилиш технологиялари ва материаллари, шунингдек, экологик жиҳатдан оқилона қурилиш ечимлари қурилиш секторини ривожлантиришга кўмаклашади ҳамда тадбиркорлик ва саноатни ривожлантириш учун қўшимча имкониятлар яратади.

Ушбу дастурнинг самарадорлиги тобора ошмоқда. Энг яхши халқаро стандартлар асосида "электрон ҳукумат" тизимини ривожлантириш бўйича қўрилаётган чора-тадбирлар го'ят долзарб аҳамиятга эга. Ушбу дастурни тўқил қўллаб-қувватлаётган ОТБ яқинда Ўзбекистонда электрон ҳукумат стратегиясини жорий этишни қўллаб-қувватлашга техник кўмаклашиш дастурини тасдиқлади. Бу йўналишдаги фаолият қишлоқда уй-жой қурилиши дастурининг истиқболда ҳам самарадорлигини янада оширишга хизмат қилади.

Келажакни назарда тутган ҳолда, шуни ишонч билан айтиш мумкинки, ОТБнинг Ўзбекистон билан ҳамкорлиги мутаносиб тараққиётга эришиш йўлида иқтисодийни изчил диверсификация қилишни давом эттириш имконини беради. ОТБ Ўзбекистон билан қуйидаги соҳаларда ҳамкорлик қилади:

— энергетикани ривожлантириш, жумладан, арзон нархдаги электр қуввати билан таъминлаш учун куёш энергиясидан фойдаланишни кенгайтириш;

— сув таъминоти, канализация ва қаттиқ маиший чиқиндиларни қайта ишлаш тизимларини яхшилаш;

— қишлоқ хўжалиги самарадорлигини яхшилаш ва фермер хўжаликлари даромадларини ошириш мақсадида ирригация тизимларини тиклаш;

— бозорларга чиқиш имкониятларини ошириш учун автомобиль ва темир йўллар қуриш ва кенгайтириш;

— микро ва макро бизнес учун молиявий ресурслардан фойдаланиш имкониятларини яхшилаш.

Биз Ўзбекистон раҳбарияти билан ҳамкорликда, ривожланишнинг устувор йўналишлари бўйича, жумладан, мамлакат саноатини модернизациялаш дастури бўйича, шунингдек, қишлоқ билан шаҳар аҳолиси даромадлари ўртасидаги тафовутни қисқартириш бўйича иш олиб бормоқдамиз.

Президент Ислам Каримов раҳнамолигида Ўзбекистонда қишлоқ жойларини комплекс ривожлантириш юзасидан амалга оширилаётган ислохотлар барқарор ва мувоzanатли иқтисодий ўсишни, шунингдек, узоқ муддатли истиқболда одамлар фаровонлигини оширишни таъминлашга хизмат қилади.

Бу эса Ўзбекистоннинг барқарор ва мувоzanатланган ривожланишини таъминлаш учун зарур бўлиб, мамлакатнинг юксак даромадли давлатлар қаторидан жой олишида муҳим аҳамият касб этади.

ОТБ Ўзбекистон билан янада яқинроқ ҳамкорлик қилишдан манфаатдордир. Биз бундан буён ҳам иқтисодийни диверсификация қилиш, хусусий секторни ривожлантириш ва янги иш ўринларини ташкил этиш масалаларида Ўзбекистон билан ҳамкорлик қилишга тайёرمиз.

Мен самимий меҳмондўстлик ва ушбу муҳим халқаро анжуман юқори савияда ташкил этилгани учун Ўзбекистон Президентига алоҳида миннатдорлик изҳор этмоқчиман.

МАМЛАКАТИМИЗ БУЮК КЕЛАЖАГИНИНГ

(Давоми. Боши 1-бетда.)

Конференция Ўзбекистонда қишлоқ жойларининг қиёфасини тубдан ўзгартириш, ҳудудларни ижтимоий-иқтисодий жиҳатдан комплекс ривожлантириш, аҳоли бандлиги ва унинг даромадларини оширишнинг устувор йўналиши ҳамда муҳим шарт сифатида белгиланган намунавий лойиҳалар асосида қишлоқ аҳоли пунктларини обод этиш ва яқка тартибдаги замонавий уй-жой қурилишига доир дастурлар ижроси натижаларини ҳар томонлама чуқур ўрганиш, ҳалқаро ҳамжамият ва ҳориқлик экспертлари мамлакатимизда ушбу соҳада эришилаётган ютуқлар билан кенг таништиришга бағишланди.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислам Каримов ҳалқаро конференциянинг очилиш маросимида нутқ сўзлади.

Мустақиллик йилларида Президентимиз Ислам Каримов раҳнамолигида муқаддас ва гўзал Ватанимизни ҳар томонлама обод қилиш, эркин ва фаровон ҳаёт барпо этишдек олиёғма мақсад йўлида амалга оширилаётган беқиёс ишлар ўзининг юксак самараларини бермоқда. Эл-юрт ободлиги ва фаровонлигини таъминлаш барча соҳадаги ислоҳот ва ўзгаришларнинг бош мақсади этиб белгилангани, ҳалқимиз ўртасида "Ободлик кўнгилдан бошланади" деган чуқур маъмуний ҳикмат тобора кенг тарқалиб, одамларимиз ўз уйи, ўз юртини гўзал ва обод қилиб, шундан ўзи мамнун бўлиб яшаётгани шахар ва қишлоқларимизнинг бугунги тароватида яққол намоён бўлмоқда. Айниқса, кейинги йилларда мамлакатимизнинг

шимиз таъкидлаганидек, барчамизнинг илдишимиз, томиримиз авваламбор қишлоқ заминига бориб тақалади. Она Ватан деган улғу ва муқаддас тушунча одамзот учун қишлоқ тимсолидан бошланади. Шу боис ҳам қишлоқларимизни ривожлантирмасдан мамлакатимиз тараққиётини, ҳалқимиз фаровонлигини, дастурхонимиз тўқин-сочинлигини таъминлаб бўлмайди.

Яқин ўтмишимизга назар ташлайдиган бўлсак, бу ҳақиқатнинг моҳияти охиригача тушуниб етилмаганига, қишлоқларни ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш масалалари, бу ерда яшовчи одамлар турмуш даражасини яхшилашга юзаси қаралганга гувоҳ бўламиз. Бундай шароитда қишлоқ аҳолисида ўз турмуш даражасини ошириш, хизмат кўрсатиш соҳаларини ривожлантириш, қишлоқларни обод қилиш имкониятлари чекланиши табиий эди. Шу тариқа ижтимоий-иқтисодий ривожланиш даражаси бўйича қишлоқ билан шахар ўртасида катта тафовутлар юзага келган.

Мустақилликка эришганимиздан кейин Президентимиз Ислам Каримов раҳнамолигида қишлоқларни ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш сиёсати изчил амалга оширила бошланди. Қишлоқлар ижтимоий инфратузилмасини ривожлантириш, бандликка доир ва бошқа қатор давлат дастурлари қабул қилиниб, қишлоқларда замонавий уй-жойлар, тиббиёт, таълим ва спорт объектилари, хизмат кўрсатиш мажмуалари бунёд этишга катта маблағлар йўналтирилмоқда.

Давлатимиз раҳбари ташаббуси билан 2009 йилнинг мам-

лоийҳалаштириш тизимини таркомиллаштиришга қаратилган кенг кўламли ишлар амалга оширилмоқда. Ўтган вақт мобайнида Ўзбекистон Республикаси Президентининг қишлоқларни комплекс ривожлантириш, қишлоқ аҳолисининг ҳаёт сифати ва даражасини юксалтиришга қаратилган кўплаб фармон ва қарорлари қабул қилинди. Жумладан, давлатимиз раҳбарининг 2009 йил 21 январда қабул қилинган қарорига мувофиқ «Қишлоқ қурилиш лойиҳа» лойиҳа-тадқиқот институти ташкил этилди. Мазкур институт томонидан қишлоқ жойларида барпо этиладиган уй-жойлар, ижтимоий иншоотлар, маиший хизмат кўрсатиш объектиларининг намунавий лойиҳаларни ишлаб чиқилди. 2009 йилнинг сентябрь ойида ва 2010 йилнинг октябрь ойида Тошкент шаҳрида ўтказилган кўргазмаларда бу лойиҳалар кенг жамоатчиликка намойиш этилди, улар атрофича муҳокамалардан ўтказилиб янада таркомиллаштирилди.

Қурилишда кўзланган мақсадга етишишнинг асосий омиллари орасида ҳал қилувчи ўрин тутадигани бу — лойиҳа экани маълум. Шу маънода Президентимизнинг замонавий уй-жойларнинг намунавий лойиҳаларини яратиш ва уларни таркомиллаштириш борасидаги саяё-ҳаракатларини алоҳида таъкидлаш лозим. Президентимиз мамлакатимиз вилоятларига ташрифи чоғида дастлаб қурилган уйлар билан бевоқиф танишиб, уларнинг афзал жиҳатларини эътироф қилган ҳолда, ушбу лойиҳаларни янада таркомиллаштириш юзасидан ўзининг амалий тақлиф ва тавсияларини билдир-

тих ҳажмида ер участкаси ажратиш белгиланди.

Бугунги кунда юртимизнинг барча минтақасида танлаб олинган намунавий лойиҳалар асосида уч, тўрт ва беш хонали уй-жойлар шарқона усулда, ҳалқимизнинг миллий ҳаёт тарзи, ҳудудларнинг табиий иқлим шароити, шу билан бирга, замонавий муҳандислик коммуникациялари билан уйғун ҳолда, баҳаво, ёруғ, кенг ва қулай қилиб бунёд этилмоқда. Янги уй-жойлар лойиҳаларида сирдан қараганда арзимасдек туқоладиган, лекин қундалик ҳаётимизда катта аҳамиятга эга барча жиҳат, инсоннинг энг нозик эҳтиёжлари ҳам ҳисобга олинган.

Давлатимиз раҳбарининг 2009 йил 30 март кунини имзоланган қарори асосида тузилган «Қишлоқ қурилиш банк» акциядорлик-тижорат банки қишлоқларимиз қиёфасини замонавийлаштириш, уларнинг кўрқига кўрк қўиш, қишлоқ аҳолисининг уй-жой шароитини яхшилаш йўлидаги ишларни маблағ билан таъминлаш, бу соҳада узоқ муддатли имтиёзли кредитлашни амалга ошириш борасида самарали фаолият олиб бормоқда.

Президентимизнинг 2009 йил 3 августда имзоланган «Қишлоқ жойларда уй-жой қурилиш кўламини кенгайтиришга оид қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги қарори билан уй-жой шароитини яхшилаш ниятида бўлган фуқароларга катта имтиёз ва қулайликлар яратилди, тасдиқланган намунавий лойиҳалар асосида қурилиш ишларини тез ва сифатли амалга ошириш механизми шакллантирилди. Мазкур қарорга мувофиқ, «Қишлоқ қурилиш банк»нинг «Қишлоқ қурилиш инвест» иқтисослаштирилган шўба инжиниринг компанияси ташкил этилди. Қишлоқда яқка тартибдаги уй-жойлар ва ижтимоий объектиларни тайёр ҳолда топшириш шарти асосида фаолият олиб борадиган, мамлакатимизнинг ҳар бир ҳудудида ўз бўлимига эга бўлган мазкур компания намунавий лойиҳаларни амалиётга татбиқ қилишда муҳим аҳамият касб этмоқда.

Ҳар томонлама пухта йўланган бу ноёб тизим ҳалқимиз орзу ва ниятларининг рўёбга чиқиши, кўркам, шинам, инсон ҳаёти учун зарур барча шароит муҳайё этилган замонавий уйларга эга бўлишида кенг имкониятларни яратаяптир. Бугунги кунда янги уйга эга бўлишни истаган қишлоқ аҳолиси уй қурилишида фақат ўз маблағи билан иштирок этади, ҳолос. Яъни, дастлаб намунавий лойиҳа асосидаги уй нарҳининг 25 фоизи миқдоридаги бошланғич бадал пулини тўлайди ва сўнг қурилиш жараёнини назорат қилиб боради. Қурилиш сарф-ҳаражатларининг аксарият қисми аҳолига «Қишлоқ қурилиш банк» томонидан бериладиган узоқ муддатли имтиёзли кредит ҳисобидан қoplanadi. Янги уй-жойларни барпо этишни молиялаштиришни ташкил этиш ва қурилишнинг бориши устидан техник назорат ўрнатиш, банк томонидан берилган имтиёзли кредитлар ҳисобидан узил-кесил ҳисоб-

китоб қилиш асосида намунавий лойиҳалар бўйича қурилган уй-жойларни аҳолига топшириш ҳам «Қишлоқ қурилиш инвест» иқтисослаштирилган шўба инжиниринг компанияси зиммасига юклатилган.

Мана шундай тизим асосида Қорақалпоғистон Республикаси ва вилоятларда 2009—2012 йилларда 23,6 минг замонавий уй-жой барпо этилди. 2013 йил — Обод турмуш йилида бу борадаги ишлар кўламини янада кенгайтириш белгиланган бўлиб, 10 мингга уй-жойни барпо этиш ишлари изчил олиб борилмоқда. Шу мақсадда янги охиригача 1 триллион 400 миллиард сўм, яъни ўтган йилга нисбатан 54 фоиз кўп маблағ йўналтирилди.

Бундай кенг кўламдаги эзгу ва хайрли ишларни иқтисодиёти жадал ривожланаётган, инсон, унинг манфаатлари олиёғма қадрият ҳисобланган мамлакатдагина амалга ошириш мумкин. Ўзбекистон ялпи ички маҳсулотининг ўсиш суръатлари бўйича дунёдаги, энг жадал ривожланаётган давлатлар қаторидан ўрин олиб келмоқда. Жаҳон иқтисодиётида ҳамон сақланиб қолаётган жиддий муаммоларга қарамадан, 2012 йилда Ўзбекистонда иқтисодиётни барқарор суръатлар билан ривожлантириш изчил давом эттирилди, ўтган йили мамлакатимиз ялпи ички маҳсулоти 8,2 фоизга ўсди.

Шуни мамнуният билан таъкидлаш жоизки, замонавий уй-жойлар мамлакатимизда ишлаб чиқарилган қурилиш материаллари асосида бунёд этилмоқда. «Ўзқурилишматериаллари» акциядорлик компанияси, «Ўзметкомбинат» акциядорлик бирлашмаси, «Ўзмонтажмаҳсулқурилиш» уюшмаси, «Қишлоқ қурилиш инвест» инжиниринг компанияси тизимидаги корхоналарда ишлаб чиқарилаётган цемент, металлопрокат, пишиқ гишт, иситиш жиҳозлари, ойна сингари қурилиш материаллари қурувчиларга имтиёзли нарҳларда ўз вақтида етказиб берилмоқда. Биргина цементни оладиган бўлсак, 2012 йили бунёдкорлик ишлари учун 410 минг тоннадан ортиқ ана шундай маҳсулот етказиб берилган.

Мамлакатимизда авж олган кенг кўламдаги қурилиш ишлари, табиийки, қурилиш материалларига бўлган эҳтиёжнинг ҳам оширимоқда. Жойларда қурилиш материаллари ишлаб чиқаришга иқтисослашган янги корхоналар ишга туширилаётгани бу эҳтиёжнинг таъминлашга хизмат қилаётди. Юртимизда маҳаллий хомашёдан қурилиш материаллари ишлаб чиқариш ҳажми тобора кенгайимоқда. Ҳозир мамлакатимизда йилга 3 миллиард дона пишиқ гишт ишлаб чиқариш қувватига эга 800 дан ортиқ корхона фаолият кўрсатмоқда. Янги лойиҳа бўйича қурилаётган уй-жойлар учун йилга 450 миллион дона атрофида пишиқ гишт ишлатилмоқда.

Қурилиш ишларида кўламлилаётган материалларнинг сифати доимий назоратга олинган. Уй-жойлар қурили-

тури ҳудудларида янги пайдо бўлган ҳамда янги аср қишлоқлари деб юритилаётган кўркам ва чиройли, ўзаро меҳр-оқибат, аҳиллик, фойз ва барака ҳукмрон аҳоли манзиллари мана шундай олижаноб мақсадларимизнинг амалдаги ифодаси, юртимизни дунёга танитишнинг муҳим омили бўлмоқда.

Давлатимиз раҳбари томонидан ишлаб чиқилган тараққиётнинг "Ўзбек модели"нинг ўзига хос жиҳатларидан бири қишлоқларимизни изчил ижтимоий-иқтисодий ривожлантиришга устувор аҳамият берилаётганидир. Зеро, Юртбо-

лакатимизда "Қишлоқ тараққиёти ва фаровонлиги йили", деб эълон қилиниши ва "Қишлоқ тараққиёти топса, юртимиз обод, ҳаётимиз янада фаровон бўлади", деган эзгу ғояни ўзида ифода этган мақсус Давлат дастурининг ишлаб чиқиши ва изчиллик билан ҳаётга жорий қилинаётгани бу соҳада янги даврни бошлаб берди. Мазкур дастурга биноан қишлоқ аҳолиси ҳаётининг сифатини янада яхшилаш мақсадида қишлоқларимизнинг архитектура нуктаи назаридан режалаштирилишини ташкил этиш, уларда уй-жой ва ижтимоий объектлар қурилишини

ди. Бу муҳим масала Юртбошимиз раҳбарлигида бир неча бор муҳокама қилиниб, намунавий лойиҳалар ҳар томонлама синчиқлаб таҳлил қилинди. 2010 йил 17 июнда Президентимизнинг "Қишлоқ жойларда намунавий лойиҳалар асосида ҳусусий уй-жой қурилишини кенгайтиришга оид қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги қарори қабул қилинди. Мазкур ҳужжатга мувофиқ яқка тартибдаги уй-жойларнинг намунавий лойиҳаларига жиддий ўзгартириш ва тузатишлар киритилди. Жумладан, қишлоқ жойларида ҳар бир иморат қурувчига 4 сотих ўрнига 6 со-

МУСТАХКАМ АСОСИ

шида экологик жиҳатдан тоза, узок муддатли, самарали, энергияни тежайдиган қурилиш материалларини қўллашга алоҳида эътибор қаратилмоқда. Мисол учун, боғловчи маҳсулотлар, яъни цемент, оҳак, гипс билан бир қаторда қурилиш қоришмаларидан ҳам самарали фойдаланилаётди. Бугун юртимизда ана шундай қоришмалар ишлаб чиқарувчи корхоналар сони қирқдан ошди. Мухандислик коммуникациялари учун илгари фойда-

Шуни алоҳида таъкидлаш жоизки, янги қишлоқ массивларида уй-жойлар билан бир қаторда болалар боғчалари, умумтаълим мактаблари, муסיқа ва санъат мактаблари, спорт иншоотлари, тиббиёт муассасалари, маҳалла марказлари, савдо мажмуалари, хизмат кўрсатиш объектлари бош режа асосида комплекс тарзда қурилмоқда. Давлат маблағлари ҳисобидан ичимлик суви, электр ва газ таъминоти, коммунал инфратузилма

ти Шиао Жао Ўзбекистон мустақиллик йилларида ҳақли равишда фахрланса арзийдиган улкан тараққиёт ва ютуқларга эришяётганини таъкидлади. Бунинг қишлоқ жойларида намунавий лойиҳалар асосида хусусий уй-жойлар қурилиши борасида изчиллик билан амалга оширилаётган ишлар бераётган юксак самаралар мисолида ҳам кўриш мумкин.

Анжуманда сўзга чиққан БМТ Тараққиёт дастури раҳбарининг ўринбосари Жихан Султоногул, Халқаро валюта жамғармаси вакили Вероника Бокалу, Жануби-шарқий Осиё мамлакатлари уюшмаси — АСЕАН Бош котибининг ўринбосари Алисия Дела Роса Бала, Хитой давлат тараққиёт-банк вице-президенти Юань Ли, АКШнинг «California Coalition for Rural Housing» компанияси ижрочи директори Роберт Винер, Япония халқаро ҳамкорлик агентлиги — JICAнинг Марказий Осиё ва Кавказ мамлакатлари бўлими директори Тетцүя Ямада ва бошқалар Ўзбекистонда мазкур соҳада амалга оширилган кенг қўламли ислохотларни юксак баҳоладилар. Мамлакатимизда бу борада улкан ютуқларга эришилгани таъкидланди.

Самарқанд, Бухоро, Тошкент вилоятларида бўлиб, янги массивларда намунавий лойиҳалар асосида қурилган уй-жойлар, улардаги ижтимоий соҳа ҳамда кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик объектлари билан танишган конференция иштирокчилари Ўзбекистонда ушбу соҳада ҳаётга татбиқ этилаётган ислохотлар юксак самаралар бераётганига яна бир бор ишонч ҳосил қилдилар.

Конференцияда Ўзбекистоннинг замонавий уй-жой қурилиши орқали қишлоқ жойларини комплекс ривожлантириш ва қиёфасини ўзгартириш ҳамда аҳоли ҳаётининг сифатини яхшилаш борасидаги тажрибаси ўз самарадорлиги ҳамда кўйилган мақсадларга эришиш бўйича қўлаб кўмактар учун намуна бўлиб хизмат қилиши мумкинлиги қайд этилди.

Анжуман иштирокчилари секция мажлисларида қишлоқ жойларида намунавий лойиҳалар асосида уй-жой қурилишининг ҳуқуқий асослари ва уни давлат томонидан қўлаб-қувватлаш чора-тадбирлари, уй-жой қурилиши бўйича аҳоли учун яратилган шaroит ва кафолатлар, уй-жойлар ва инфратузилма объектлари қурилишига сармояларни жалб қилиш борасидаги имтиёз ва преференциялар, қишлоқда замонавий уй-жойлар барпо этилишининг қурилиш ва саноат корхоналарини жадал ривожлантиришга таъсири, хизмат кўрсатиш соҳасини тараққий эттириш, янги иш ўринлари ташкил қилиш ва аҳоли даромадларини оширишдаги аҳамиятига оид масалаларни муҳокама қилдилар.

Анжуманда халқаро конференция якуний ҳужжати қабул қилинди.

Олим ТўРАҚУЛОВ,

ЎЗА мухбири

ЎЗА суратлари.

So'z — xalqaro konferensiya ishtirokchilariga

АНЖУМАН ҲОЯТ ҲОЙДАЛИ БЎЛДИ

2013 йилнинг 16-17 апрель кунлари мамлакатимизда «Замонавий уй-жой қурилиши — қишлоқ жойларини комплекс ривожлантириш ва қиёфасини ўзгартириш ҳамда аҳоли ҳаётининг сифатини яхшилаш омили» мавзусида халқаро конференция бўлиб ўтди. Президентимиз Ислам Каримов ташаббуси билан ўтказилган ушбу анжуманда олтинчи зид мамлакатдан уч юздан ортиқ олим, мутахассис ва эксперт иштирок этди. Ўзбекистон Миллий ахборот агентлиги — ЎЗА мухбирлари хорижлик меҳмонларнинг айримлари билан суҳбатлашди.

Жамол ЧАЙХУНИЙ, «Lacasa» компанияси бош директори (БАА):

— Ўзбекистон ҳақида жуда кўп эшитиб, ўқиб, уни зиёрат қилмоққа жуда орамдан бўлиб юрам эдим. Бу ерга келиб, халқингизнинг чинакам бахтли ҳаёт кечираётганига тўла амин бўлдим. Бундай саодатли ва фароғатли ҳаётдан мамнуний ва бахтиёрлик ҳисси одамларнинг юз-кўзидан намоён. Зеро, Ўзбекистонда Президент Ислам Каримов томонидан қуриллаётган оқилона сиёсат халқингизнинг тинч, оқойишта ва фаровон яшашига хизмат қилаётди. Ўзбекистон қишлоқларида сўнгги йилларда пухта ўйланган режа, катта иштиёқ ва ғайрат билан қурилган, қуриллаётган бир-биридан гўзал, қулай ва файзли уй-жойлар бунинг мисоли. Аҳолининг ҳаёт сифатини янада ошириш масалаларига бағишлаб Тошкентда юксак савияда ташкил этилган ва дунёнинг қўлаб мамлакатларидан етакчи олим ва мутахассислар иштирок этган ушбу халқаро анжуман Ўзбекистоннинг бу борадаги ютуқлари жаҳонда қизиқиш уйғотаётганидан далолат беради. Унда Президент Ислам Каримов иштирок этгани, чўқур таҳлил, янги тақлиф ва ташаббусларга бой нўтқ сўзлагани конференция нуфузини янада оширди.

Тошкентдаги Темиргўлар тарихи давлат музейида бўлиб, Ўзбекистоннинг бой тарихи билан танишиш имконига эга бўлганимдан жуда хурсандман. Бой тарих ва юксак маданиятга эга Ўзбекистоннинг истиқболи янада буюк бўлишига ишонаман. Меъмор сифатида Тошкентда яқин йилларда бунёд этилган иншоотлар, жумладан, «Маърифат маркази» ва «Ўзбекистон» халқаро анжуманлар саройи дизайни ва лойиҳаси, қурилишда фойдаланилган материаллар сифати ҳавасимни тортди. Ўзбекистонда барча йўналишларда иқтидорли ва ҳоёт қобилиятли истеъдод эгалари қўлигига ана бир бор ишонч ҳосил қилдим.

Бернадет МИЛЛ хоним, Лондоннинг Уолтхэм Форест тумани муниципал кенгаши депутати, Буюк Британия Парламенти маслаҳатчиси:

— Бухоро вилоятининг Гиждувон туманидаги «Ғаждумак» массивида намунавий лойиҳалар асосида қурилган яқка тартибдаги уйлар, уларда яратилган шaroит ва қулайликлар билан танишиб, унутилмас таассуротларга эга бўлдим. Айниқса, уйларнинг юксак стандартлар асосида қурилгани эътиборимни тортди. Бунда вақт ўтishi билан оила аъзоларининг қўлайлиши ва миллий анъаналар ҳам бир бор ишонч ҳосил қилдим.

Ўзбекистон қишлоқларида уй-жойлар қуришнинг менга ёққан яна бир муҳим жиҳати шундаки, янги массивларда турли маънавий хизмат кўрсатиш объектлари — гузалик салонлари, савдо дўконлари, болалар спорт майдончалари каби иншоотлар барпо этишга ҳам катта эътибор қаратилаётди. Булар қишлоқ аҳолисининг шу ернинг ўзига эҳтиёжларини тўлиқ таъминлашга хизмат қилади.

Луцио АСКНИИ, «Archest» қурилиш компанияси бош директори (Италия):

— Президент Ислам Каримов раҳнаомлигида халқингиз турмуш фаровонлигини яхшилашга кўрсатилаётган юксак эътибор ва ғамхўрлик туйғулари қишлоқ одамлари ҳам барча қулайликлар яратилган қўрқам уй-жойларга эга бўлмоқда. Бунинг мен Тошкент ва Бухоро вилоятларида барпо этилган, узок муддатли кредит эвазига тайёр ҳолда топширилган уй-жойлар мисолида кўрдим. Мамлакатингизда уй-жой қуришнинг ўзига хос мактаби яратилган. Хоналари кенг, ёруғ ва шинам янги уйлар замонавий усулларда, жуда сифатли қурилган. Уларни барпо этишда табиий иқлим шaroити, шамол йўналиши, тупроқ қатлами, халқингизнинг урф-одат ва анъаналарни ҳисобга олинган таҳсинага сазовор.

Компаниямиз меъморчилик ва муҳандислик соҳаларига ихтисослашган. Ушбу йўналишларда Ўзбекистондаги турдош корхоналар билан яқин ҳамкорлик алоқалари ўрнатилиш ниятидадим. Ўзбекистонда ижтимоий-иқтисодий, маданий йўналишлар, шунингдек, фан-таълим ва сайёҳлик каби қўлаб соҳаларда амалга оширилаётган улкан ўзгаришлар ва қўлга киритилаётган ютуқлар ҳам қандайдан одамнинг ҳайратига солади. Шахарлар инфратузилмасини ривожлантириш, юртингиз қиёфасини янада гўзаллаштириш борасида амалга оширилаётган беқиёс ишлар алоҳида эътиборга лойиқ.

Никос СОФИАНОС, Афина савдо-саноат палатаси бош котиби (Греция):

— Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислам Каримовнинг нуқти мамлакатингизда ижтимоий, иқтисодий, гуманитар соҳаларда амалга оширилган ва оширилаётган ислохотларни, эришилаётган муваффақиятларни, фойдали маълумотларни қамраб олгани билан конференция иштирокчилари эътиборини тортди.

Дунёнинг қўлаб мамлакатларидан соҳа мутахассислари, олим ва экспертлар иштирок этган халқаро конференция жуда муваффақиятли ўтди, унинг барча иштирокчилари учун ҳоёт фойдали бўлди, дейиш учун барча асослар бар. Унда Ўзбекистонда уй-жой ва ижтимоий соҳа объектларини барпо этиш тизимининг ўзига хос модели, босқичма-босқич амалга оширилаётган изчил ислохотлар самарасида қўлга киритилаётган улкан ютуқлар билан танишиш ва бу борада мамлакатингизнинг бой тажрибасидан фойдаланиш жиҳатларини ўрганиш, фикр ва тажриба алмашиш имкониятига эга бўлдим.

Тошкент вилоятинда қурилган уй-жойлардаги шaroитларни кўриб, кўз қувонади. Тайёр ҳолда топширилган, халқингизнинг миллий меънавиятига мос қурилган намунавий лойиҳадаги бу уйлар қурилиш борабариди, маҳаллаларга яқин жойларда болалар боғчаси, мактаб, қишлоқ врачлик пунктлари, гузарлар, спорт майдончалари, савдо мажмуалари ҳам барпо этилгани оилалар учун зарур қўламли эҳтиёжларни таъминлашга хизмат қилади ва бу жуда катта аҳамиятга эга.

ЎЗА мухбирлари Ирода УМАРОВА, Нодира МАНЗУРОВА, Мадина УМАРОВА ёзиб олди.

ланиб келинган металл қувурлар ўрнини замонавий полимерлардан тайёрланган эгаллаган бўлса, девор ва шифтлар учун пластик панеллар, хоналарни иситишда чўян ва алюминийли радиаторлар ишлатилмоқда. Томлар эса металл черепицалар билан ёпилаётди. Буларнинг ҳаммаси мамлакатимиз ишлаб чиқарувчилари томонидан етказиб берилмоқда.

Умуман олганда, тармоқ корхоналари кейинги йилларда ўттиздан ортиқ турдаги янги қурилиш материалларини ишлаб чиқаришни ўзлаштирди. Бугунги кунда аттиги икки хил материал — тахта ва томлар черепицаси учун металл листларига импорт қилинади. Айни пайтда корхоналарнинг экспорт салоҳияти тобора ортиб бормоқда. Агар 1995 йилда фақат цемент ва шиша буюмлар экспорт қилинган бўлса, ҳозир хорижга сотилаётган маҳсулотларнинг тури ўттиздан ошди. «Ўзқурилишматериаллари» акциядорлик компанияси корхоналарида бир қатор лойиҳаларни ҳаётга татбиқ этиш чоралари қўрилмоқда. «Бекободцемент» акциядорлик жамиятида янги линия ишга туширилди. Натияжада мамлакатимизда цемент ишлаб чиқариш ҳажми ана 1 миллион тоннага ошиб, бу ерда қарийб 100 янги иш ўрни яратилди. Жизжа вилоятинда йилга 350 минг тонна оқ цемент, 750 минг тонна портландцемент ишлаб чиқаришни ташкил этиш бўйича сармоявий лойиҳа устида иш олиб борилмоқда. Фарғона шаҳрида сопол плиткалар, Тошкент вилоятининг Юкори Чирчик туманида йилга 2,1 миллион квадрат метр бўлган керамик плиткалар ишлаб чиқаришни йўлга қўйиш лойиҳаси амалга оширилмоқда. Санитар-техник сопол буюмлар, керамгазит маҳсулотлари, керамик плиткалар ишлаб чиқариш лойиҳалари юзасидан ҳам тегишли ишлар олиб борилмоқда.

тармоқлари ва объектларини қуриш ишлари тизимли асосда давом эттирилмоқда.

Қишлоқда уй-жой биналари ва ижтимоий инфратузилмалар қурилишини жадал ривожлантириш дастури аҳолини иш билан таъминлаш ва даромадларини ошириш билан боғлиқ долзарб масалани ҳал қилиш имконини ҳам бермоқда. Бугунги кунда яқка тартибдаги уй-жойлар қурилишида ўн минг-лаб юртдошларимиз меҳнат қилмоқда. Янги аҳоли манзилларида замонавий ихчам корхоналар ташкил қилишга алоҳида эътибор қаратилаётди. Замонавий дастгоҳлар билан жиҳозланган корхоналарда маҳаллий хошмашдан тайёр маҳсулотлар ишлаб чиқаришмоқда. Қишлоқ ёшлари коллежларда билим ва малака эгаллаб, ана шундай корхоналарда ишламоқда. Бундай изчил чора-тадбирлар глобал молиявий-иқтисодий инқирознинг аҳоли турмуш даражасига салбий таъсирининг олдини олиш имконини бераётди. Айниқса, жаҳон молиявий-иқтисодий инқирози шaroитида қўлаб давлатларда мавжуд иш ўринлари ёпилиб, ишсизлик даражаси ортиб бораётган бир пайтда Ўзбекистонда 2012 йилда очилган бир миллиондан зиёд янги иш ўринининг яримидан ортиги қишлоқ жойларида яратилганлиги дастурлар ижросининг муҳим натижаси бўлди.

Халқаро конференция иштирокчилари Симпозиумлар саройида ташкил этилган мустақиллик йилларида мамлакатимизда қишлоқ жойларида замонавий уй-жойлар қурилиши, ижтимоий, кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни ривожлантириш соҳасида эришилган ютуқларга бағишланган кўргазма билан танишдилар. Шу мавзудаги видеофильм намойиш этилди.

Конференцияда Ислам тараққиёт банки президенти Аҳмад Муҳаммад Али, Осиё тараққиёт банки вице-президенти

ТИЛ ЎРГАНИШДАГИ МУХИМ ВОСИТАЛАР

Чет тилларни ўрганиш бўйича яратилган давлат таълим стандартлари, ўқув дастури, дарслик мажмуалари (дарслик, ўқитувчи китоби, мультимедияли иловалар) лойиҳалари таълим муассасаларида тажриба-синовдан ўтказилмоқда

Президентимизнинг «Чет тилларни ўрганиш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарори мамлакатимиз таълим муассасаларида чет тилларни мукамал ўргатишни йўлга қўйиш борасида олиб борилаётган ишларни янги босқичга кўтаришга хизмат қилмоқда. Ушбу қарор ижросини таъминлаш мақсадида яратилган ўқув-меъёрий хужжатлар, дарслик ҳамда электрон манбалар асосида айни кунларда белгиланган таълим муассасаларида тажриба-синов жараёни кизгин давом этмоқда.

Инглиз, француз ва немис тилларини ўйин тарзида ва оғзаки нутқ дарслири шаклида ўргатишда болалар ёши, психофизиологик хусусиятларига алоҳида эътибор қаратилмоқда, — дейди Халқ таълими вазирлигининг умумтаълим ва ихтисослаштирилган мактаблар бошқармаси бошлиғи Абдурахим Носиров. — Шунингдек, ўқув дастурларида ҳар бир мавзу бўйича белгиланган соатлар ҳам инобатга олинди. Ўзига хос ҳажм ва дизайнга эга рангли-безакли дарсликлар иллюстрацияга бой бўлиб, бўяш, мантийкий фикрлаш каби машқлар орқали ўқувчиларнинг чет тилларни осон ва тез ўрганишига мўлжалланган. Дарсликларнинг ҳар бир бўлими алоҳида мавзунини қамраб олади. Масалан, «Саломлашиш», «Танишув», «Оила» ва ҳоказо. Ўқитувчи қўлланмасида эса янги яратилган дарслик ва мультимедияли дисклардан фойдаланиш, дарсликнинг ҳар бир саҳифасидаги топшириқларни бажариш бўйича аниқ методик тавсиялар берилган. Дисклардаги тинглаб ва кўриб тушунишга мўлжалланган аудио ва видео материалларнинг матнлари ҳам келтирилган. Шунингдек, Ўқитувчи китобида «Чет тилларни ўрганиш, ўргатиш ва баҳолашнинг

умумевропа компетенцияси» (CEFR) A/1 ва A/2 бўйича тушунча берилган. Янги педагогик технологиялардан фойдаланиб дарсни ноанъанавий тарзда ташкил этиш усуллари, дарс ишланмаси, ўйинлардан намуналар ҳам ўрин олган.

Дастлабки босқичда ҳар бир вилоятдан танлаб олинган тажрибали инглиз тили фани ўқитувчилари Ўзбекистон давлат жохон тиллари университетида малака оширган бўлса, айни кунда 45 нафар француз тили ва 50 нафар немис тили фани ўқитувчиси айни курсларда ўқимокда. Олий ўқув юртларининг малакали профессор-ўқитувчилари билан бирга Франция ва Германиядан келган мутахассислар ҳам машғулот олиб боришмоқда.

— Мамлакатингизда ёшларга қаратилаётган эътибор ва ғамхўрликка ҳавас қилса арзийди, — дейди Ўзбекистондаги Франция элчихонаси тил аташхеси, Франция институти директор ўринбосари Жонатан Унлю. — Айниқса, давлат раҳбарининг «Чет тилларни ўрганиш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарорини алоҳида эътироф этган бўлардим. Чиндан, дунё ҳамжамиятида муносиб ўрин эгаллашда чет тилларни муккамал билган ёшларнинг билими муҳим. Ўртингизда амалга оширилаётган ушбу эзгу ишда иштирок этаётганимиздан беҳад хурсандимиз. Мамлакатингизда француз тилини ўрганиш бўйича яратилган янги дарслик бизга жуда маъқул бўлди. Тилни тез ва осон ўрганишга қулай. Фран-

цуз тили ўқитувчиларининг салоҳияти ҳам таҳсинга сазовор. Малака ошириш курсларида машғулот олиб бораётган Германиянинг Гёте институти директори ўринбосари Фредерик Мишель ҳам республикамизнинг турли вилоятларидан келган немис тили ўқитувчиларининг билими ва салоҳияти юқори эканини алоҳида таъкидлади.

Машғулотлар давомида француз ва немис тили

Qaror va ijro

ўқитувчилари янги методика ва ўқув дастурлари билан таништирилмоқда. Ҳар икки тил бўйича ҳам 108 соатлик ўқув курси белгиланган. Ушбу махсус тайёрланган тренерлар ёрдамида жойлардаги малака ошириш институти базасида май — август ойларида 2500 нафар француз тили ва 3500 нафар немис тили фани ўқитувчиларининг малака ошириши кўзда тутилган.

Малакали мутахассислар, расм ва дизайнерлар томонидан матнсиз ва ёзувсиз яратилган «Hirondelle» француз тили дарслиги «Ўқитувчи» нашриёт матбаа иходий уйида, «Deutsch macht spass» немис тили дарслиги эса «Ғафур Ғулум» номидаги нашриёт матбаа-иходий уйида чоп этилмоқда.

Немис ва француз тили

дарсликлари, ўқув дастури ва мультимедияли иловаларини тажриба-синовдан ўтказиш учун республикамиз бўйича ҳар бир вилоятдан 2та мактаб француз тили бўйича, 2та мактаб немис тили бўйича тажриба-синов объекти сифатида белгиланган. Ушбу 28та мактабда 56 нафар француз ва шунама мактабда 56 нафар немис тили бўйича экспериментатор ўқитувчилар танлаб олинди. Улар ўқитишда қўлланиладиган педагогик технологияларни ўрганиш, тажриба-синовдан ўтказиш, амалиётга жорий этиш бўйича ишлар олиб боришади.

Тажриба-тадқиқот майдонларида «Педагогик жараёнда шахсга йўналтирилган педагогик технологиялар», «Ўқувчилар фаолиятини фаоллаштириш ва интенсивлаш асосидаги педагогик технологиялар», «Ўқув жараёнини самарали бошқариш ва ташкил этишга асосланган педагогик технологиялар» каби методлар синаб кўрилади. Немис ва француз тилларидан тайёрланиб, мутахассислар томонидан маъқул топилган дарс ишланмалари вазирлигининг uzedu.uz ва rtm.uz расмий сайтларида жойлаштириб борилади.

— Дарсликларда ўқувчилар расмларни бўяши, жуфт предметларни бир-бирига боғлаши, мос келган расмларни топиши, расмларни фарқлаш каби топшириқлар бажариши, фанлараро боғланишлар кўзда тутилди, — дейди Республика таълим марказининг хорижий тиллар бўлими бошлиғи Ино-

бат Матниёзова. — Ўтилган мавзуларни мустаҳкамлаш учун машқлар, ашула ва шеърларни тинглаб ўрганиш усуллари берилган. Бунда ўқувчилар ўйин тарзида ўтилган мавзуларни такрорлайдилар.

Республика таълим маркази ҳамда Мультимедия умумтаълим дастурларини ривожлантириш марказида немис ва француз тили фанлари бўйича ҳам дарсликларнинг электрон шакллари яратилмоқда. Шу вақтга қадар «Одамнинг тана аъзолари», «Касблар», «Транспорт ва йўл ҳаракати қондалари», «Уй жиҳозлари», «Уй ҳайвонлари», «Ёввойи ҳайвонлар», «Сабзавотлар», «Мевалар», «Кийимлар» каби мавзуларда немисча ва французча таълим ресурслари тайёрланди.

— Марказда инглиз, немисча ва француз тилида яратилган таълим ресурслари ахборот таълим порталига жойлаб бориш учун алоҳида бўлим очилди, — дейди марказ раҳбари Шарифжон Эргашев. — Хорижий тилларни ўрганишга йўналтирилган қизиқарли ўйинлар, таълим ресурслари <http://eduportal.uz/uzb/info/talim/foreign/> манзилига киритиб боришмоқда. Шунингдек, вазирлиқнинг www.eduportal.uz порталидаги «Электрон кутубхона» бўлимида «Вилоятлар тажрибаси» руқни остида электрон дарсликлар, дарс ишланмалари, тақдимотлар, кўргазмалар куруллар берилаётган.

Айни вақтда умумтаълим мактабларининг 1-синфлари учун ўйин тарзида таълим ресурсларини яратиш ишлари давом этаёпти. Шунингдек, «Касблар алифбоси» электрон ахборот-таълим ресурсининг инглиз, немис, француз тилидаги шакллари ишлаб чиқиш, 1-синфлар учун электрон лўғат тузишга киришилган.

Шоира БОЙМУРОВА,
«Ma'rifat» мухбири

O'YNAB, SO'ZLAB O'RGANAMIZ!

Oshxonada

Kitchen — bizning oshxona, Uyimizda bosh xona. Ishlar unda erta-kech Betinim **fridge** — muzlatgich. Kim kitchenga kiradi, Uni ochib ko'radi. Yoqilar **cooker** — plita, Ovqat qilinlar shunda. **Sink** — rakovinada biz Idishlarni yuvamiz. Issiq, sovuq suv bilan Ta'minlar **taap** — ajib kran. Oshxonada ko'p idish, Ularning nomi **dishes**. **Kettle** — chovgum birpasda Qaynar vijillab gazda. Likopcha — **plate**, chashka — **cup**,

Kitchen

Fridj

Kuke

Sink

Tep

Dishz

Ketl

Pleyt, kap

O'qituvchiga yordam

Mehmon kelsa yarar zap. Har likopchaga biz Kesamiz pishloq — **cheese**. So'ngra **teapot** — choynak Olib hammaga birdek, Choylar quyib chiqilar, Non — **bread** qo'yib chiqilar. Nonga **butter** — sariyog' Surib chiqilar quvnoq. Qoshiq — **spoon** va **knife** — pichoq Ishga kirishar har chog'. Keyin darrov topamiz **Pan** — ajoyib tovamiz. Kelganda a **guest** — mehmon, Yoziladi dasturxon.

Chiiz
Tii pot

Bred
Batte

Spun, nayf

Pen
gest

Kavsar TURDIYEVA
(Davomi bor.)

ОРЗУЛАРИ ЎЗЛА ҚИЗ

Ўзгалхон Эргашева Кувада ту-
тилган. У бадий ижод билан шу-
ғулланади. Машқлари «Ўзбекис-
тон адабиёти ва санъати» газе-
си, «Ёшлик» журнали ва бошқа
нашрларда чоп этилиб келаяпти.
Ёш бўлишига қарамай, бир қанча
муваффақиятларга эришти. Жум-
ладан, 2008 йили Зомин ёш ижод-
корлар анжуманида қатнашиб, ус-
тозлар эътирофига сазовор бўлди.
2011 йили «Келажак овози» таз-
ловининг республика босқичида
«Бадий ижод ва публицистика»
йўналиши бўйича олий ўринни
эгаллади. Худди шу йили Ўзбеки-
стон Ёзувчилар уюشمаси томо-
нидан ўтказилиб келинаётган
Дўрмон ёш ижодкорлар анжума-
нида қатнашиб, кўпчилик назар-
ига тушди. 2011 йил ҳам унинг
учун қувончли воқеликларга бой
бўлди. «Олис учган турналар»
шешрий тўплами чоп этилди.
Ҳозир ФарДУнинг филология фа-
культети 3-босқич талабаси бўлган
Ўзгалхон аёло ўқиш билан бирга
«Ёшларда маънавий-ахлоқий фа-
зилатларни шакллантиришда ада-
биётнинг ўрни» мавзусида илмий
тадқиқотлар олиб бормоқда.

— Илмий ишим адабиёт орқа-
ли, сўз орқали ёшларнинг кўнгли-
га кириб, уларнинг ҳис-туйғула-

ри, ички оламини ўрганиш ва шу
асосда маънавий-ахлоқий фази-
латларини бойитишга кўмакла-
шишга қаратилган, — дейди
Ўзгалхон. — Устоз Абдулла
Қаҳҳор ёзганидек: «Адабиёт атом-
дан кучли». Шунинг
учун унинг кучини
ёшларнинг онгини
шакллантиришга,

уларнинг қалбида Ватанга бўлган
меҳр-муҳаббат туйғуларини жўш
урдиришга, миллий анъаналари-
мизга, қадимий урф-одат, қадри-
ятларимизга содиқ йигит-қизлар
этиб тарбиялашга сарфламоғимиз
керак. Адабиёт ёмондан яхшини
ажратиб берувчи мезон бўлиб хиз-
мат қилади. Ҳар бир одам қайси
касб эгаси бўлишидан қатъи на-
зар, адабиётни севмоғи, олижаноб
фазилатлар, инсонийлик ҳислат-
ларни ўзида жамлаган бўлмоғи ло-
зим. Илмий мақолаларимга Ўткир
Ҳошимовнинг «Дафтар ҳошияси-
даги битиклари ва Иқбол Мирзо

шешрийтини асос қилиб олишга
ҳаракат қилдим.

Илм олишни игна билан қудуқ
қазийшга қийинлашади. Бирор мав-
зу устида илмий изланиш олиб
бориш, уни устозлар назаридан
ўтказиш эса янада
қаттиқроқ меҳнатни,
машаққатни талаб
этади. Ўзгалхон ана
шундай мураккаб вазифани ўз
зиммасига олган. Бу илмга чанқоқ,
интилувчан, қалби орзуларга лим-
мо-лим қизнинг Ватан ҳақидаги
шешрларидан унинг самимий му-
ҳаббатини тусиз, шундай Ватан-
да яшаётганига шукроналар
айтгингиз келади.

Тупроққа қулуклар

қилади осмон,

Ўлма айланолмай ойлар

ҳам ҳалак.

Билмадим, ўзинг айт,

эй Ўзбекистон!

Энг бахтли фарзандинг

мен бўлсам керак!

Ўзгал нега ўзининг бу қадар
бахтиёрлигини шундай изоҳлайди:
«2012 йили Президентимиз Фар-
ғона вилоятига ташриф буюрди.
Мен мана шу ташрифда кўпчи-
лик бахтиёр инсонлар қатори сўзга
чиқишга, Юртбошимиз қаршиси-
да фарғоналик ёшлар номидан
бизга яратиб берилаётган имко-
ниятлар, шарт-шароитлар учун
миннатдорлик билдириш бахтига
сазovor бўлдим. Давлатимиз раҳ-
барининг «Ўзбекистон мустақил-
ликка эришиш оstonасида» кито-
би тўғрисида ўз фикримни изҳор
этидим: «Биз бу асарни ўқиб, мус-
тақиллик ва тинчлик каби бебаҳо
неъматларнинг қадрига етишни
ўргандик. Юртбошимиз шундай
имкониятларни яратиб бердики,
биз барча галабаларга, юксак мар-
раларга эришяпмиз».

Мени қайга бошлайди Ватан?

Мени бахтга бошлайди Ватан.

Ҳада қилиб шарафни, шонни,

Мен ёшликка буркаб яшайман

Қадрдоним Ўзбекистонни!

Мохинур СИДДИҚОВА,
ЎЗДЖТУ халқаро журналистика
факультети 1-босқич талабаси

“СОЧИМНИ ШАҲЗОДАНИКИДЕК ТУРМАКЛАБ ҚЎЙИНГ...”

Санъат кишиларни эзгуликка, ўзгалликка чорлаши
керак. Бу фикрни такрорлаш шартми, дерсиз. Атро-
фимизда рўй бераётган ҳодисалар, мушқ, кинобозор-
ларда айланаётган «курмак»лардан «баҳраман» бўлиб,
сиз ҳам шундай фикрга келишингиз тайин. Гапимиз
далиллар кўп. Қанақасига дейсизми? Кўп изланиб ўтир-
масдан телевизори ёқинг. Ёки ўғил ё қизларингиз му-
касида кетиб томоша қиладиган дискларни бир кўздан
кечиринг. Унга ҳам ҳафсалангиз келмаса, интернетга
бош суқиб кўринг. Қундалик «сарик» матбуот наму-
наларини варақласангиз ҳам кифоя. Ана шунда биз
қуйида келтирмоқчи бўлган мисолларни ўз кўзингиз
билан кўрасиз.

«Мегаюлдуз»ларимиздан
бири, ёшларнинг сеvimли
хонанда аёли бир клипи-
да жазаваси тутганча
қўшиқ айтади. Автомаши-
ни синдириб, устидан
бензин қуяди-да, гугурт
чақиб ёқиб юборади. Ана
сизга аламдан чиқиш, ана
сизга санъат асари!

Тараққиёт шу қадар ил-
дамлаб кетдики, натижада
ҳайрат, завқ тушунчалари
кишилардан сал йироқ-
лашгандек бўлаяпти. Бу-
гун манамен деган каш-
фиётингиз ҳам оламшумул
аҳамият касб этмаслиги
мумкин. Лекин гайритаби-
ийлик, ноодатийлик, тел-
балик дунёни ўзига қара-
тиб қўйиш учун етарли.
«Оммавий маданият»
«туҳфа»ларидан бўлган
турли қараш эгалари бор.
“Гот”лар, “Эмо”лар деб
ном олган гуруҳлар ўзла-

рининг бир қанча ноода-
тий ҳаракатлари, қилиқла-
ри, имижлари билан жа-
миятда борлигини билди-
риб қўйишга, эътиборни
тортишга ҳаракат қилиша-
ди. Уларга хос хусусият-
лар бир қарашда олдий:
кўзни, тирноқларни қо-
қора рангга бўяш, чарм
кийим кийиш, сочни
тўзғитиб турмаклаш ва
бошқалар. Буларнинг мав-
зумизга қандай алоқаси
бор демоқчидирсиз? Шо-
шилман! Биз юқорида са-
наган қилиқларни айнан
аёл хонандаларимизнинг
айримларида учратаймиз.
Демак, эзгулик воситачи-
лари билиб-билмаган, ан-
глаб-англамаган ҳолда ки-
шини жамиятдан узиб
қўйишга уринувчи кучлар,
“оммавий маданият” тар-
ғиботчиларига айланиб
қолишмаяптимикиан?..

Айнан шу масала Ўзбе-
кистон Хотин-қизлар
қўмитаси томонидан таш-
кил этилган “Ор-номус,
уят ва андиша, шарму ҳаё,
ибо ва ифбат! Биз шу би-
лан бошқалардан фарқ
қиламиз!” маърифий тад-
бирида муҳокама қилин-
ди. Унда “Ўзбекнаво” эс-
трада бирлашмаси, Маъ-
навият тарғибот маркази,
Маданият ва спорт ишла-
ри, Олий ва ўрта махсус,
Халқ таълими вазирликла-
ри каби давлат ва жамоат
ташкilotлари вакиллари,

Tarbiya — saodat

журналистлар, маҳалла
маслаҳатчилари ҳамда
фаол ёшлар иштирок этиб,
ўз фикрларини билдириб
ўтдилар. Тадбирда ўқил-
ган маърузаларнинг энг
муҳим фикрларига қулоқ
тутинг-а.

— Аёл хонандалар тур-
ли ажнабий ва миллийли-
гимизга ёт либосларни
кийиб, ёш авлод тарбия-
сига салбий таъсир кўрса-
тадиган хатти-ҳаракатлар
акс этган клипларни тақ-
дим қилмоқдалар, — деди
қўмитанинг ахборот хиз-
мати ходими Зебо Нурмо-
нова. — Кўзни, тирноқ-
ларни тўқ бўяш, тор ва
очик кийимлар, қарбона

имиж, афсуски, аёл санъ-
аткорларимиз ўртасида ур-
фга кирган. Қолаверса,
эрта турмуш қуриш маса-
ласига қарши курашила-
ётган бир пайтда телека-
налларимиз орқали бери-
лаётган айрим кўрсатувлар
қизларимизда келин
бўлиш, эрта турмушга чи-
қиш каби интилишларни
кучайтиришга хизмат қил-
моқда. Аксарият бошлов-
чи қизларимиз ўзларига
ҳаддан ортиқ оро бериб,
ёрқин рангдagi очик ли-
босларда халққа юзлан-
моқдалар...

Ёшларда тақлид кучли-
лигини биламиз. Меъёру
мезондан четга чиқиб ке-
таётган айрим аёл санъат-
корларимиздан ёш қизлар,
бўлғуси оналар нималар-
ни ўрганишади? Уларнинг
қай бир хислати, ҳаракат-
ига эргашадилар?

“Сочимнинг парвари-
шига бир қимматбаҳо ма-
шинанинг пули кетди”,
дея мақтанади бир аёл хо-
нанда нуфузли нашрлар-
дан бирида. Хонанданинг
савиясига-ку, “тан бер-
дик”. Ўқувчини қизиқти-
риш учун суҳбатдоши
оғзидан чиққан ҳар бир
гапни миллионлаб нухса-
да босган журналистнинг
фаросатига нима дейсиз?

— Бундай хатоларга йўл
қўяётган айрим ёшларда

масъулият, миллий ифти-
хор туйғуси етишмайди, —
дейди Ўзбекистон Халқ
артисти Матлуба Дадабо-
ева. — Аёл хонандалар,
журналистларнинг айрим-
ларида эстетик дид, савия,
кенг дунёқараш етишмай-
ди...

Аёл — ўзгаллик, нафо-
сат, ақл-идрок тимсоли.
Миллатимиз тарихида ёш
авлодга ўрناк бўлишга ар-
зийдиган аёл санъаткор-
ларимиз, миллий мероси-
миз фидойилари ўтган.
Уларнинг баркамол ижо-
ди, ҳаёт йўли қизларимиз-
га ҳар тарафлама ўрнак
бўлишга арзийди. Бугун-
ги жамиятимиз ҳаётида
ҳам шундай аёллар фаол
иш олиб бормоқдалар.
Афсуски, санъат, ижод
оламида айрим аёллар, ёш
қизлар ўз миллати қадри-
ятларини унутиб қўймоқ-
далар. Маърифий тадбир-
да шу масалалар юзаси-
дан тақлифлар ишлаб чи-
қилиб, мутасадди ташки-
лот вакилларига тақдим
этилди.

... “Сочимни Шаҳзода-
никига ўхшатиб кесиб
қўйинг”, дейди ўн олти
яшар қиз сартарошхонага
бориб. Ёш қизлар тарби-
ясида аёл санъаткорлари-
мизнинг ўрни ота-она,
педагог ва маҳалла фаол-
лариникидан кам эмас.
Шундай экан, миллат,
жамият келажигига масъ-
улиятни унутмаслик ке-
рак.

Соҳиба МУЛЛАЕВА,
“Ma'rifat” мухбири

XOTIRA MUQADDAS, AZIZDIR INSON!

5-9-sinf o'quvchilari uchun 9-may —
Xotira va qadrlash kuniga bag'ishlangan
tadbir senariysi

Birinchi sahna ko'rinishi
(Hazin kuy taraladi. Sahnada qayg'adgir shoshib ketayotgan ikki o'quvchi.)

Botir (bolalardan biri): — She'rni yaxshi yodladimgi?

Azamat (ikkinchi bola): — Ertalab qayta-qayta takrorlab oldim. So'ngra apil-tapil nonushta qilib, kiyindim-da, oyim buyurgan ishlarni ham ukamga yuklab, bu yoqqa chopdim.

(Bir qariya ularni to'xtatadi.)

Qariya: — Bolalar, yo'limiz birga o'xshaydi. Mana bu kitoblarni ko'tarishib borolmaysizlarmi?

Botir: — Kechirasiz, bobo, biz shoshib turibmiz.

Azamat: — Maktabimizda tadbir bo'layotgan edi, kech qolsak, dakki eshitamiz.

Qariya: — Mayli, o'g'illarim. Meni deb kech qolmanglar. Aytilgan joyga o'z vaqtida borish kerak...

(Sahna ko'rinishi ishtirokchilari davrani tark etishadi. Barchaning e'tibori bayram tadbirining asosiy qismiga qaratiladi.)

Xotira va qadrlash kuni ruhiga monand jihozlangan maktab tadbirlari zali ikkinchi jahon urushi qatnashchilari, mehnat faxriylari, ta'lim dargohida uzoq yillar mehnat qilib, hozir keksalik gashtini surayotgan fidoyi ustozlar, ota-onalar, o'qituvchi va o'quvchilar bilan gavjum. Zal to'rida katta ekran: Xotira maydoni me'moriy majmuasi, Motamsaro ona haykali aks etgan lavhalar e'tiborni tortadi. Front ortidagi O'zbekiston xalqi hayoti: farzandini urushga jo'natayotgan onalar, tashvishli qiyofadagi odamlar, urushdan qaytgan yaradorlarni qabul qilayotgan shifokorlar namoyish etiladi...

(Zalning ikki tomonidan bir qiz va bir yigit chiqib keladi.)

Yigit: — Yurtlar bor — odamzod gul umri xazon, Insonning qadri ham qiymati arzon.

Qiz: — Bu aziz zaminda inson mukarram, Bu muqaddas Vatanida azizdir inson (Iqbol Mirzo she'ri).

Vatanimizda inson va uning sha'ni hamma narsadan yuksak qadrlanadi. Azaldan xalqimiz keksalarni hurmatlab, kichiklarni izzat qilib kelgan. Bu an'ana necha asrlar silsilasida sayqal topib, ma'naviyatimizning mustahkam asoslaridan biriga aylandi.

Yigit: — Mustaqillik davrida xalqimizning ushbu an'anasini yangicha mazmun kasb etmoqda. Yurtboshimiz tomonidan 9-may — Xotira va qadrlash kuni deb e'lon qilinishi bunga yorqin misol emasmi?

Katta ekranga e'tibor qarateng. Ikkinchi jahon urushida O'zbekiston xalqining ishtirokiga oid ma'lumotlar keltirilgan: 1 million 433 ming 230 nafar yurtboshimiz fashizmga qarshi janglar ishtirokchisidir. Xalqimiz urush bo'layotgan hududlardan evakuatsiya qilingan 200 ming bolani o'z bag'riga oldi. Bu raqamlar ortida o'zbek xalqining fidokorona mehnati, jasoratga to'la o'tmishi, mashaqqatli

kechmishi borligini unutmasligimiz kerak.

Qiz: — Xotira va qadrlash kuni nafaqat urush yillarida tinchlik uchun zahmat chekkan aziz kishilar xotirlanadigan, balki hozirgi dorilomon kunlarda hormay-tolmay mehnat qilayotgan, qo'llari duoda bo'lgan otaxon-u onaxonlarimiz ham e'zozlanadigan sana. Videolavhalariga nazar tashlang!

(Ekranda poytaxtimiz, viloyat va tuman markazlaridagi Xotira maydonlarida Motamsaro ona haykali poyiga gulchambar qo'yayotgan yurtboshlarimiz, qariyalarga ko'rsatilyotgan ehtirom lavhalarini namoyish etiladi.)

Yigit (sharhlaydi): — Ushbu yodgorlik majmualarida urushda halok bo'lgan bobolarimiz nomlari zarhal harflar bilan bitilgan. Ular haqidagi ma'lumotlar jamlanib, 35 jilddan iborat "Xotira" kitobi nashr etilgan. Bu ajdodlarimizga ko'rsatilyotgan yuksak hurmat ifodasidir.

Ikkinchi sahna ko'rinishi
(Xiyobonda ikki o'quvchi paydo bo'ladi. Ular qariyaga salom beradilar. Qariya xuddi boyagidek ularni to'xtatadi.)

Hasan (bolalardan biri): — Bajonidil. Qani, Husan, yarmini sen, yarmini men ko'tarsak, nima deysan?

Qariya: — Mabodo, sizlar ham tadbirga shoshilmayapsizlarmi? Yana, meni deb o'qituvchilaringizdan gap eshitib qolmang.

Husan (ikkinchi bola): — Tadbir boshlanishiga ancha vaqt bor. Kech qolsak ham sizga yordam berishimiz kerak.

Qariya: — Barakalla, o'g'illarim!

Hasan: — O'qituvchimiz Alisher Aliyev yoshi ulug' otaxon-u onaxonlarni hurmat qilish kerakligini ko'p uqtiradilar.

(Ularga o'qituvchi Alisher Aliyev peshvoz chiqadi.)

Bolalar: — Assalomu alaykum, ustoz!

Alisher Aliyev (qariyaga yuzlanib): — Assalomu alaykum, ustoz, xush kelibsiz! Bu yigitchalar mening o'quvchilaram. (Bolalarga qarab) Davron Salimov tadbirimizga taklif etilgan aziz mehmonimiz bo'ladi. Ular nafaqat mening, balki yana ko'plab o'qituvchilarning ham ustozidir.

Qariya (Davron Salimov): — O'quvchilaringiz ajoyib bolalar ekan. Ular bilan tanishib ham oldik. Og'irimni yengil qilib, shu yergacha kitoblarni ko'tarishib kelishdi...

(Alisher Aliyev ustoz Davron Salimov bilan tadbirga kirib keladi.)

Alisher Aliyev: — Bolalar, va'da qilganimdek, bugungi tadbirga ustozimiz Davron akani taklif qildim. Marhamat, keling, ustoz.

(Ustozga chuqur ehtirom bilan davra to'ridan joy berishadi. So'ngra tinchlik-totuvlik tarannumi etilgan va Vatanga mehr-muhabbat tuyg'ulariga yo'g'rilgan qo'shiq ijro etiladi. Jonli ijrodan so'ng vatanparvarlik mavzusidagi qo'shiqqa o'g'il bolalar raqs tushadilar. Raqs tugagach, sahna ko'rinishlarida ishtirok etayotgan Azamat va Botir davraga chiqib, navbat bilan she'r o'qiydi.)

— Xotira muqaddas, xotira pokdir, Ajdodlarning yodi

o'chmas chiroqdir.

Keksa qadam qo'ysa,

o'shal joy qutlug',

Inson qadri baland, sha'nidir ulug'.

Kattalar hurmatda, kichik izzatda, Ming yillik an'ana bu bizning yurtida. Barchaning qalbida ezgu bir niyat, Asli Inson o'zi — buyuk qadriyat.

(Keyin davraga yana boshlovchilar chiqib kelishadi.)

Qiz: — Mustaqil yurtimizda tarixiy haqiqatning tiklangani ajdodlarimiz oldida yuzimizni yorug' qiladi. Biz yoshlar farovon hayot va osoyishta turmushimiz uchun jonini qurbon qilgan insonlarni unutmasligimiz, ularning mardligi va jasurligidan ibrat olmoq'imiz lozim.

Yigit: — Tengdoshlarimiz orasida keksalarni hurmatlash kerakligini bila turib ham bunga amal qilmaydiganlar uchrab turadi...

Uchinchi sahna ko'rinishi

Alisher Aliyev: — Ustozimiz bayramga tuhfa qilish uchun kitoblarni keltiribdilar. Qarang, ular bir-biridan ajoyib ekan: "Temur tuzuklari", "Boburnoma", "O'tkan kunlar"... Hozir tadbirda faol ishtirok etayotgan o'quvchilarga, qimmatli vaqtlarini ayamay kelgan mehmonlarga kitoblardan ulashamiz.

(Kitoblar tarqatiladi. Shu payt Botir bilan Azamat bolalar orasidan ajralib, sahnaga chiqib kelib, tomosha-binlarga murojaat qiladi.)

Azamat va Botir: — Bolalar, biz xato qildik. Qariyalarni qadrlash haqida she'r yodlabmiz-u, ammo amalda buning teskarisini qilibmiz. Bizni kechiring.

(Shundan so'ng Azamat bilan Botir ham bolalar safiga qo'shiladi.)

Qiz: — Aziz, tengdoshlar! O'y-laymizki, sizning orangizda kattalarga behurmat bolalar bo'lmasa kerak. Darvoqe, inson qadr-qiyamati haqida gap borganida Navoiy bobomizning o'g'itlarini ham yoddan chiqarmaylik. Ular aytadilarki, "Kim bu bog' ichra xiroman erur, Barchasi bir-biriga mehmon erur".

Qanchalar ezgulikka chorlovchi hikmat. Ha, odamlar bir-birlariga mehmon. Mehmonni esa e'zozlamok kerak. Bu sharqona bag'rikenglik, ezgulik falsafasidir. Ayniqsa, hayotda keksalarimiz bizga g'animatdir. Ular bugungi dorilomon kunlarga yetib kelguncha yurt obodligi, tinchligi uchun qanchalar ko'p ter to'kishgan.

Shunday ekan, biz bugun ularni hurmatlashimiz, keksalik gashtini surib, baxtiyor bo'lishlari uchun imkon yaratishimiz lozim. Shu bilan birga, o'tmishda o'tganlarni, buyuk bobolarimizni yodlash, ular ruhini shod qilishga shoshilaylik! Yana boshimiz so'zlagan nutqida: "O'z tarixi va ajdodlarini siylagan xalqning kelajagi albatta porloq bo'ladi", degan edilar.

Yigit: — Qadr-qimmat haqida gap borganida, albatta, har birimiz o'zimizga "Ota-onamni qanchalar qadrlay oldim?" degan savolni berishimiz shart. Axir, ular bizni go'daklik chog'imizdan avaylab, parvarishlab katta hayotga yo'llagan. Ota-onalarimizning bizni deb chekkan mashaqqatlarini unutib, ular oldidagi qarzimizni uzib bo'larmikan!

Qiz: — Tong otayotir quyoshga ko'z tikib, Yurak titrayotir ohanglar yutib. Yashagim keladi, ota, entikib, Siz bosgan izlarga mehrimni berib. Degayman men Sizni umrimdan aziz, Va orzumdan ulug' yashaysiz dilda. Baxtliman, Siz menga xushnud boqqan kez, Gar tuproq bo'lolsam Siz bosgan izda (Oygul Suyundiqova she'ri).

Yigit: — Otalarimiz bizga qanchalar aziz bo'lsa, onalarimiz ham shunchalar mukarramdur. Vatanning onaga mengalishi bejiz emas.

Qiz: — Yurtimiz ozod bo'lmaganda, bunday o'bod va go'zal hayot bo'lmasdi, ezgu qadriyatlarimiz rivoj topmasdi. Mamlakatimizdagi tinch va osuda hayot, barqaror taraqqiyot mustaqilligimiz tufaylidir. Xotira va qadrlash kuni ham istiqloq ne'mati ekanini yana bir bor e'tirof etaylik. Mustaqilligimiz abadiy bo'lsin!

(Boshlovchilar Vatan ozodligi haqidagi she'rni bandma-band o'qiydilar.)

Alisher Aliyev (o'qituvchi): — Mana, Xotira va qadrlash kuniga bag'ishlangan tadbirimiz ham nihoyalab bormoqda. Maktabimiz o'quvchilari tadbirda ishtirok etgan faxriylarimizga, ustozlarimizga gul va esdalik sovg'alari tayyorlashgan. Tuhfamizni qabul qilib oling, aziz mehmonlar!

(Tadbir musiqa sadolari ostida yakunlanadi).

Hidoyat OLIMOVA,
xalq ta'limi a'lochisi

«Yilning eng yaxshi fan o'qituvchisi — 2013»

ИЛҒОР ПЕДАГОГЛАР САРАЛАНДИ

Аввал хабар қилганимиздек, 16-17 апрель кунлари бўлиб ўтган «Йилинг энг яхши фан ўқитувчиси—2013» кўрик-танлови республика босқичида математика, физика, кимё, инглиз, француз ва рус тили (таълим рус тилида олиб бориладиган мактаблар учун) фанлари бўйича ғолиб ва совриндорлар номи аниқланди.

Танловда соғлом рақобат муҳити яратилгани, иштирокчилар жиддий ҳозирлик кўргани сезилиб турди. Бу танловнинг қизгин баҳс-му-

нозаралар асосида, жонли ўтишини таъминлади. Ҳакамлар ҳай'ати аъзолари ўқитувчиларнинг кичик ютуқларини ҳам инobatga олиб,

ўйинлардан қай даражада самарали фойдалана олиши диққат марказида бўлди.

— Иштирокчиларнинг билими, педагогик маҳорати юқорилигини, улар орасида ёш ўқитувчилар кўплигини кўриб, юртимиз таълим тизимидаги ислохотлар бесамар кетмаётганига яна бир бор амин бўлдим, — дейди ҳакамлар ҳай'ати аъзоси Мирфозил Мирзааҳмедов. — Мисол учун, ўқитувчиларнинг барчаси дарс ишланмаларини компьютерда ёзиб, машғулотга замонавий ахборот-коммуникация технологияларини усталик билан татбиқ этди. Айлана стол атрофидаги савол-жавоблар савияси юқорилиги бугунги кун педагоглари тинимсиз изланишда, ўрганишда эканидан, ўқувчилар эса замонавий билимларни ўзлаштиришга астойдил интилаётганидан далолат беради.

Президентимизнинг 2012 йил 10 декабрдаги «Чет тилларни ўрганиш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қароридан руҳланган хорижий тил ўқитувчилари ўртасидаги баҳслар мурасиз кечди.

— Кучли рақобат шароитида биринчи ўринни эгаллаш осон бўлмади, — дейди кўрик-танлов ғолиби, Тошкент шаҳри Юнусобод туманидаги 51-умумтаълим мактабининг француз тили фани ўқитувчиси Зумрад Сатторов. — 8-синфда ўтган очик дарсимда бироз мураккаб бўлса-да, самарадор инновацион методларга таяндим. Фаолликка ундаш учун ҳар бир ўқувчининг исмини айтиб чақиришга, уларнинг барчасини эътибордан четда қолдирмасликка интилдим. Ўқувчилар хорижий тилда бемалол баҳс-мунозараларга қирриша олгани дарсининг муваффақиятли чиқишида муҳим омил бўлди.

— Танловнинг уч босқичида ҳам фаол иштирок этиб, ғолиблик учун кечган баҳсларда обдон тобландим, деса муболага бўлмайди, — дейди энг ёш иштирокчилар-

дан бири, Сарийосе туманидаги 19-умумтаълим мактабининг математика фани ўқитувчиси Олим Маҳмудов. — Педагоглар маҳоратиغا катта талаблар қўйилгани боис сўнгги босқичда бир неча балл етмай қолиб, совриндор бўла олмадим. Аммо бундан афсусда эмасман. Келгуси фаолиятимда асқотадиган тажрибаларни ўрганиш билан бирга, камчиликларимни ҳам билиб олдим. Жумладан, ҳай'ат аъзолари

очик дарсимни муҳокама этишга одилонга ёндашиб, ўқувчиларни мустақил ишлашга ундаш, кўرғазмалар воситаларни қўллаш ҳақида фойдали маслаҳатлар бергани менга жуда маъқул бўлди. Мактабимга қайтиб, мавзунини ўқувчи онига тез ва осон етказишга хизмат қиладиган методлардан янада самаралироқ фойдаланишга интилам.

Энг муҳими, кўрик-танлов доирасида қўллаб илғор тажрибалар тўпланиб, республика миқёсида оммалаштириш учун тасвир этилади. Фаол қатнашган ўқитувчилар иштирокида эса ўзаро тажриба алмашиш мақсадида семинарлар ташкил этиш режалаштирилган.

Ҳамза АБДУЛЛАЕВ,
«Ma'rifat» мухбири
Бурҳон РИЗОКУЛОВ
олган суратлар.

ҒОЛИБЛАР БИЛАН ТАНИШИНГ!

**Математика
фани бўйича:**

Ульяна АРАКЕЛОВА — Тошкент шаҳри Мирзо Улуғбек туманидаги 50-умумтаълим мактаби ўқитувчиси.

**Физика фани
бўйича:**

Самар ЖУМАЕВ — Навоий шаҳридаги 11-ихтисослаштирилган давлат умумтаълим мактаби ўқитувчиси.

**Кимё фани
бўйича:**

Ҳабиба КАРАЕВА — Бухоро вилояти Жондор туманидаги 40-ихтисослаштирилган давлат умумтаълим мактаби ўқитувчиси.

**Инглиз тили
фани бўйича:**

Дилфуза КОДИРОВА — Тошкент шаҳри Сергели туманидаги 6-ихтисослаштирилган давлат умумтаълим мактаби ўқитувчиси.

**Француз тили
фани бўйича:**

Зумрад САТТОРОВА — Тошкент шаҳри Юнусобод туманидаги 51-умумтаълим мактаби ўқитувчиси.

**Рус тили
фани бўйича:**

Валентина ЦОЙ — Тошкент вилояти Бўка туманидаги 2-умумтаълим мактаби ўқитувчиси.

ЮҚОРИ СИНФДА ЎҚИШГА ТАЙЁРЛАНМОҚДА

Олмасор туманидаги 11-мактабнинг бошланғич синф ўқитувчилари ҳудуддаги 31та мактабдан келган мутахассислар билан «Бошланғич синф ўқувчиларини юқори синфларга тайёрлаш: таҳлил, тажриба, муаммолар» мавзусидаги семинарда баҳсга киришди. Аввало самарали иш тажрибалари намойиш этилди. Ўқиш, математика ва атрофимиздаги олам фанларидан намунали очик дорлардан фойдаланишда, ўқувчиларни юқори синфларда ўқишга мослаштириш учун қўлланилаётган усуллар таҳлил қилинди. Хусусан, 3-синфда М.Арифжонованинг «Она меҳри» мавзусидаги дарсида «Термометр», «Кўзгу» психологик методларидан самарали фойдаланилди. Ўқувчилар ўз-ўзини баҳолаб, ҳар бир устоз билан яқиндан мулоқот қилиш кўникмаларига эга бўлди. Ота-оналар ҳам дарс таҳлилида иштирок этиб, фарзандининг устозлар билан қай даражада муносабатда бўлаётганига ғувоҳ бўлишди.

— Бошланғич синф ўқувчиларини юқори синфларда ўқишга тайёрлаш бўйича устозлар томонидан олиб борилаётган ишлар долзарб аҳамиятга эга, — дейди Олмасор ТХТМФМТТЭБ бошланғич таълим методисти Зияда Ниғмонова. — Шунингдек, бу борадаги саъй-ҳаракатларга ота-оналар ва фан ўқитувчилари ҳам қўмақдош бўлишса, бошланғич синф ўқувчисининг юқори синфга мослашиши осон кечади.

Насиба ЭРХОНОВА,
«Ma'rifat» мухбири

Ангрэн иқтисодиёт ва тadbиркорлик касб-хунар коллежиди «Касблар фестивали» ўтказилди. Унга Паркент туманидаги 22-, Ангрэн шаҳридаги 44-, 45-, 46-мактабларнинг битирувчи синф ўқувчилари таклиф этилди.

«ТИҚУВЧИЛИК КАСБИГА МЕҲРИМ ОРТДИ»

Фестивалда бта — солиқ мутахассислиги, бухгалтерия, компьютер ва компьютер тизимларини созлаш ва таъмирлаш техникни, тиқув ва тиқув трикотаж буюмларини ишлаб чиқариш технологи, ҳўжалик масалалари ҳўқуқшуноси, қишлоқ ҳўжалигини электрлаштириш ва автоматлаштириш йўналиши бўйича кўрғазма ташкил этилди.

— Шу кунгача бухгалтерия соҳасида ишлашни орзу қилардим, — дейди 46-ма-

таб ўқувчиси Рисолат Хусанбоева. — Шунинг учун ҳам аниқ фанларни қўнт билан ўқишга ҳаракат қилдим. Бироқ бугунги кўрғазмадан сўнг фикрим мутлақо ўзгарди. Матолардан тикилган либослар намуналари, қўл меҳ-

нати орқали яратилган дўппиларни кўриб, тиқувчилик касбига меҳрим ортди. Олдийгина мато, ип ва нинадан ажойиб санъат асарлари яратиш мумкинлигини кўрдим.

Бу каби тadbирлар, албатта, ўқувчиларнинг касб танлаш имкониятларини янада кенгайтиради ҳамда мақсадларининг қанчалик тўғри қўйилганини аниқлашда муҳим аҳамият касб этади.

Садоқат РЎЗИЕВА,
ЎзДЖТУ талабаси

ИЖОДКОР ЎҚУВЧИЛАР ТАНЛОВИ

Пойтахтимизнинг Мирзо Улуғбек туманидаги 64-умумтаълим мактабида «Обод турмуш йили» муносабати билан ижодкор ўқувчилар ўртасида танлов ўтказилди. Унда мактаб ўқувчилари, устозлар, ота-оналар, шунингдек, Камолиддин Беҳзод номдаги миллий рассомлик ва дизайн институти ўқитувчи ва талабалари иштирок этди.

Мактаб ҳовлисидаги кўрғазмадан жой олган «Моҳир қўллар» тўғраги аъзоларининг ишлари, ўқувчиларнинг мусиқий чиқишлари ҳакамлар ҳай'ати томонидан баҳолаб борилиди. Тadbир сўнггида 2-«Г» синф ўқувчиси Шаҳзода Толипова, 3-«А» синф ўқувчиси Рухсора Алимова, 6-«Б» синф ўқувчиси Азиза Нажмиддинова, 8-«Б» синф ўқувчиси Катя Арутюнованинг ишлари энг намунали деб топилди ва мактаб раҳбарияти томонидан тақдирланди.

Гулюз ОРИФЖОНОВА,
«Ma'rifat» мухбири

Биз инсонлар ўрмон урмон дарахтлар нечоғли зарурлиги, уларнинг яратилишидан асл мақсад нима эканлиги ва табиатда бажарадиган вазифаси қандайлигини унутиб қўйдик. Буюк олимлардан бири сув бўлмаган жойда ҳаёт бўлмайди, деб таъкидлаган. Бунга қўшимча қилиб ўрмон бўлмаган жойда ҳаёт бўлмайди, дейиш мумкин. Бир кун келиб, нефть, кўмир ёки олтин захиралари тугаб, аҳолимиз ёмонлашиши муқаррар бўлиб турганда ҳам одамзод тирик қолиш мақсадида бошқа ресурс ва ривожланиш йўллари топади. Аммо ўрмонзорлар йўқолса, Ер юзиди барча тирик мавжудотлар ҳалок бўлади. Зеро, ўрмонларнинг қисқариши, турли мақсад ва манфаатлар йўлида уларнинг пайҳон этилаётгани бир қадар табиий ҳолга айланган бугунги кунда бунинг оқибати нақадар дахлматли экани, занжирдек бир-бирига узвий боғланган экотизим мувозанати бузилаётгани, бунинг ортида инсониятни муқаррар экологик фожеа кутаётганини англаб етиш вақти келди.

сон ўзининг такаббури, тор фикрлаши эвазига шундай муҳим табиий бойликларни буткул йўқотаётганини наҳотки англай олмасан! Амазонка ўрмонлари инсон “шарофат”и билан ўз ўрнини чорва ҳўжалиги ва дук-какли сояларга бўшатиб бермоқда. Аниқланишича, етиштирилаётган сояларнинг 95 фоизи Европа ва Осиёдаги чорва молларини боқиш учун ишлатилади. Шу тариқа ўрмон гўштга “айланмоқда”. Таҳлилчилар фикрича, ўрмонларни йўқ

ОНА ТАБИАТ ҚАЛБИ

уни жароҳатлаш эмас, жонига ора кириш ҳар биримизнинг бурчимиз

ЎРМОН НЕГА КЕРАК?

“Science” манбасида келтирилишича, Ерда дарахтларнинг пайдо бўлиши учун 4 миллиард йил кетган. Дарахтлар ҳам тирик мавжудот, улар она табиатнинг қалби. Дарахтлар доим тепага, қуёшга интилади. Ёруғлик энергиясини “ютиб”, ўзида сақлайди, у билан озиқланади ва ўша энергияни ёғоч ва барглارга, улар орқали сув, минерал, ўсимлик ва тирик материяга тарқатади. Табиатнинг барча аъзолари ўзаро боғлиқ. Бу занжирда дарахтлар бажарувчи муҳим вазифа шундан иборатки, улар ер остидаги грунт сувларини симириб, атмосферага улашади. Айнан ўрмонлар борлиги сабаб сайёрамизда ҳаёт, тириклик учун зарур намлик микдори сақланиб турибди. Ўзбекистон Республикаси Қишлоқ ва сув ҳўжалиги вазирлиги ҳузуридаги Ўрмон ҳўжалиги бош бошқармаси мутахассислари берган маълумотларга кўра, ўрмонлар намликни сақлагани боис гумус (унмдор туپроқ қисми) мўл бўлади ва натижада туپроқ тез ишқорсизланади. Ўсимлик ва ҳайвонлар учун микроклим яратилади. Гап шундаки, дастлабки ўрмонлар биологик турларнинг бир қисми, бошқача айтганда, Ердаги қарийб бутун тирикликнинг,

яъни ўсимлик, ҳайвонлар, қушларнинг яралиш ва яратилиш ўчоғи ҳисобланади. Қолаверса, ўрмонлар одамзодни керакли кислороднинг 60 фоизи билан таъминлайди. Зеро, ўрмон кислород ишлаб чиқариб, карбонат ангидридни ўзлаштиради. Дарахт барглари, шох-шабалари 70 фоизгача шовқин таъсирини қайтаради ва парчалайди. Ҳаво намлигини ошириб, шамол кучини секинлаштиради, саноатнинг ҳаводаги зарарли чиқиндиларини бартараф этишга кўмаклашади. У қасал бактерияларни ўлдирадиган фитонцидларни ишлаб чиқаради. Ўрмонларнинг фойдали хусусиятлари фақат шундан иборат эмас. Улар тоғдан сел келиши, қор кўчиши, туپроқ силжишининг олдини олади. Баҳорги сув ҳаракатини, туپроқ ва дарё суви тартибини мувофиқлаштиради.

НИМАДАН ВОЗ КЕЧМОҚДАМИЗ?

Неча юз, минг йиллардан буён сақланиб келган ўрмонлар бугунги “истеъмолчи жаҳият” томонидан беаёв кесилмоқда. “Science” манбасида таъкидланишича, охириги 40 йилда Ердаги энг катта тропик ўрмон — Амазонка 20 фоизга қисқарди. Тасаввур қилинг, инсон танази 20 фоизга қисқарса, ҳоли нима кечаркин?! Ин-

қилиш шу тахлит давом этса, биргина Малайзиянинг Борнео оролидаги ўрмонлар яқин ўн йилда бутунлай йўқ бўлиши эҳтимолдан холи эмас. Ўрмонларнинг қисқариб бориш тезлиги глобал миқёсда Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Озиқ-овқат ва қишлоқ ҳўжалиги масалалари бўйича ташкилот томонидан ҳисоблаб борилади. Мазкур ташкилотнинг ҳисоб-китобларига кўра, XXI асрнинг дастлабки беш йилида Ер юзиди ҳар йили олти миллион гектар ўрмон йўқ бўлган. Ўрмонларнинг кесилиш ҳажми кўпроқ ривожланиётган давлатлар ҳиссасига тўғри келади. Ўрмонларидан энг кўп “айрилган” давлатлар сирасига Мексика, Ҳиндистон, Индонезия, Таиланд, Мьянма қабилад кириди.

Унутмаслик керакки, табиатда барча нарса бир-бирига узвий боғлиқ ҳолда яратилган. Катта-катта ўрмонлар у ёқда турсин, биргина капалакнинг нобуд бўлиши ҳам аслида табиатдаги мувозанат бузилишига олиб келади. Биз инсонлар эса бунинг сезмаймиз, ҳис этмаймиз ва салбий ҳаракатларимизни давом эттиравемиз.

Ўрмонларнинг йўқолиб бораётгани иқтисодий манфаатларга бориб тақалиши ҳеч кимга сир эмас. Шундай мамлакатлар борки, дарахтларни кесиш ҳисобида кун кўради. Ер юзиди 2 миллиарддан ортиқ аҳолининг ҳаёти ёғоч кўмирига боғлиқ. Жумладан, дунёнинг энг қашшоқ давлати Гаитида ёғоч кўмири аҳолининг асосий даромад манбаси ҳисобланади.

ЎЗБЕКИСТОНДА ВАЗИЯТ ҚАНДАЙ?

Экологик муаммолар ҳақида гапирар эканмиз, дунёдаги вазиятни таҳлил этиш баробарида Ўзбекистондаги мавжуд ҳолатга ҳам назар ташламоғимиз жоиз. Ер юзиди 4 миллиард 126 миллион гектар ўрмон мав-

жуд бўлиб, ҳар бир давлатнинг ўрмон билан қопланганлик даражаси аҳоли жон бошига ҳисоблаб борилади. Бу кўрсаткич Канадада бир кишига 24 гектар, Финляндияда 5 гектар, Швецияда 3 гектарни ташкил этади. Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Озиқ-овқат ва қишлоқ ҳўжалиги масалалари бўйича бошқармасининг маълумотларига кўра, ўрмон билан қопланганлик даражаси бўйича Ўзбекистон Марказий ва Шарқий Осиёдаги 23 давлат ичида 9-ўринда туради. Мамлакатимизда ўрмон ҳўжалиги борасидаги барча муносабатлар Ўзбекистон Республикасининг “Ўрмон тўғрисида”ги қонуни билан тартибга солинади. Шунингдек, юртимиз Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Иқлим ўзгариши бўйича доиравий конвенцияси, Чўллашиш билан курашиш конвенцияси, Биологик хилма-хиллик конвенцияси, Йўқолиш хавфи бўлган ёввойи флора ва фауна халқаро савдоси ҳақидаги конвенциясига қўшилган.

2000 йили Қишлоқ ва сув ҳўжалиги вазирлиги ҳузуридаги Ўрмон ҳўжалиги бош бошқармаси ташкил этилди.

— Ўзбекистон Республикасининг давлат ўрмон фонди майдони 9 миллион 635 минг гектар бўлиб, шундан ўрмон билан қопланган майдон 3 миллион 334 минг гектар, яъни мамлакатимиз ҳудудининг 6 фоизини ташкил этади, — дейди бошқарманиннг ўрмон ҳўжалиги ва ўрмонлар ҳолати устидан давлат назорати бўлими бошлиғи Олим Қаҳҳоров. — Ўрта Осиёдаги энг бой, гўзал ўрмонлар Ўзбекистонда жойлашган. Бироқ, минг афсуски, айрим юртдошларимиз ўрмонларнинг аҳамияти, уларни йўқ қилиш оқибати нималарга олиб келиши мумкинлиги тўғрисида етарлича тушунчага эга эмас. Маҳаллий аҳоли томонидан дарахтларни кесиш, ўрмонларни пайҳон қилиш қаби қонунбузарликлар со-

дир этилиши шундай хулоса чиқаришимизга асос бўлади. Инсон — табиат қалбига ханжар солиб, жароҳатлашдан кўра унинг жонига ора кириш йўллариини излаб топиши зарур. Зеро, табиатдан тортиб олаётган ҳеч бир нарса изсиз кетмайди ва кун келиб ўз таъсирини кўрсатади.

Мамлакатимизда муҳофазат этилаётган табиий ҳудудларда мингдан ортиқ ўсимлик тури ўсиши, 350 турдан зиёд умуртқали ёввойи ҳайвон яшаши аниқланган. Ўсимликларнинг 66 тури ва ёввойи ҳайвонларнинг 46 тури “Қизил китоб”га киритилган.

— Ўрмон ҳўжалиги бош бошқармаси ўз ваколати доирасида кўплаб ишларни амалга оширмоқда, — дея фикрини давом эттиради Олим Қаҳҳоров. — Мавжуд ўрмонларни муҳофаза қилиш ва янги ўрмонларни барпо этиш кўп босқичли, мураккаб жараён ҳисобланади. Бу масалани бутун халқимиз, табиатдан нафас олиб, баҳраманд бўлиб яшаётган ҳар бир инсон бирлашиб, ҳал этиши мумкин.

Айрим давлатлар ўрмонларини асраб қолиш учун самарали ва ибратли ечимларни излаб топишган. Масалан, Жанубий Корея ўрмонларининг каттагина қисми уруш вақтида йўқ қилинган эди. Лекин давлат Ўрмон массивларини тиклаш миллий стратегиясини ишлаб чиқди ва эндиликда мамлакатнинг 65 фоиз ери ўрмон билан қопланган. Хитойда турмуш қурмоқчи бўлган ёшлар аввал ўрмон ҳўжалигига бориб, 10 туп кўчат экишади. Шундан сўнггина, уларнинг никоҳи рўйхатга олинади. Жаҳон тадқиқот ташкилотлари таҳлилга кўра, кенг кўламли лойиҳалар натижасида дунё бўйлаб ўрмонлар ҳудуди 10 фоизга кенгайиши кутилмоқда.

Антуан де Сент Экзюперининг “Кичкина шаҳзода” асарида “Эрталаб уйғониб, ўз сайёрангни тартибга келтир”, деган жумла келтирилган. Инсоннинг она табиат, она Ватан, ўз сайёраси, энг муҳими, ўз виждони олдидаги масъулияти шу биргина жумлага муассас.

Шоҳсанам НИЁЗОВА

ДАРАХТ СУВСИЗЛИКДАН «ГАПИРАР» ЭКАН

Гренобль университети (Франция) олимларининг аниқлашича, мураккаб шароитларда, яъни жуда сувсиизлик натижасида дарактлар ўзидан ультратовушлар чиқарар экан.

Бунинг сабабини олимлар қуйдагича изоҳлашмоқда: даракт ўзагида сув ва минерал моддалар қувурсимон ҳужайралар тизими орқали юқорига кўтарилади. Даракт катта бўлса, сувни юқорига олиб чиқиш учун ички босим атмосфера босимидан бир неча баробар юқори бўлади. Агар «қувур»ларда сув етарли миқдорда таъминланмаса, кўпикчалар ҳосил бўла бошлайди.

Ушбу масалага ойдинлик киритиш мақсадида олимлар сосна даракти бўлаги устида тажриба ўтказиб кўришди. Даракт шохи махсус гелга солиниб, чанқоқ ҳолатини вужудга келтириш учун таркибидagi сув ажратиб олинди. Бир вақтнинг ўзига тезкор камера ёрдамида жараён суратга олиниб, микрофон орқали улардан таралаётган товушлар қайд этиб борилди.

Олинган суратлар ва товушлар ўзаро солиштирилганда шу нарсa маълум бўлдики, ультратовуш диапазонида ҳосил бўлаётган овозларнинг 50 фоизга яқини айнан суvsизлик билан bogлиқ экан. Қолган овозлар эса бошқа жараёнлар, жумладан, ҳаволи кўпикларининг ҳужайраларга келиб тушишидан ҳосил бўлиши аниқланди.

Таъкидотчиларнинг таъкидлашича, суvsизликдан таралаётган товушларни ёзиб олишга мослаштирилган микрофонлар мусаффо табият ва атроф-муҳит учун зарур бўлган дарактлардаги суvsизликни аниқлаш ва уларнинг кўркam бўлиб ўсиши учун муҳим аҳамиятга эга.

ЦЕЛЛЮЛОЗАДАН КРАХМАЛ ОЛИШ МУМКИН

Айрим маълумотларга кўра, 2050 йилга бориб дунё аҳолиси 9 миллиарддан ошиб кетади. Бу эса кўпчилик олимларни озик-овқат муаммоси қандай бартараф этилади, деган масала юзасидан мулоҳазаларга чорламоқда.

Виржиния политехника университети (АҚШ) изланувчилари ушбу муаммага ечим топганга ўхшайди. Персивал Чжан бошчилигидаги олимлар гуруҳи целлюлозадан крахмал олиш, аниқроқ айтганда, унинг таркибидagi амилоса деб номланган полисахаридни ажратишнинг уддасидан чиқишди.

Тажриба муаллифларининг «PNAS» журнаliga берган маълумотларига кўра, улар сунъий равишда биокимёвий занжир яратишди. Бунда қўлланилган ферментларнинг барчаси бактериялар, қўзқорин ва бошқа ўсимликлардан олинган.

Олимлар ишлаб чиққан биокимёвий маҳсулотнинг таҳминан учдан бир қисми крахмал-амилозага, қолганлари эса ачитки ёрдамида этанол олиш мумкин бўлган глюкозага айланган.

Ҳосил қилинган ферментлар иқтисодий ва экологик жиҳатдан самарали бўлиб, уларни барча қишлоқ ҳўжалиги экинларидан ажратиб олиш мумкин. Шунингдек, улардан табият учун зарарсиз бўлган биоёқилги ҳам олинади.

Целлюлозадан озик-овқат ўрнида қўллаш мумкин бўлган маҳсулотни олиш технологияси саноатда синовдан ўтгандан сўнг ундан кенг қўламда фойдаланиш йўлга қўйилади.

ANDROID-СМАРТФОНЛАР КЎЗ БИЛАН БОШҚАРИЛАДИ

Даниядаги «The Eye Tribe» компанияси смартфонларни кўз билан бошқариш технологиясини ишлаб чиқишди. «Android» операцион тизимига асосланган смартфон ва планшет ишлаб чиқарувчилари ушбу технологияга жорий йилнинг июнь ойидан эга бўлишлари мумкин. Бу ҳақда компания таркатган маълумотномаларда хабар берилган.

Фойдаланувчи эндиликда кўзлари билан керакли саҳифаларни очиш, илова қилинган сайтларга кириш, мобил ўйинларни ўйнаш каби вазифаларни бажариши мумкин.

Мазкур технология кўз қорачиқларига инфрақизил нурларни йўналирувчи қўрилмага асосланган. Шундан сўнг қайтувчи нури смартфон камераси қайд этади. Лойиҳа муаллифларининг сўзларига қараганда, «олдиндан сезувчи» тизим фойдаланувчининг нигоҳи қаерга ва қандай тезликда ҳаракатланганига қараб ўта аниқликда ишлайди.

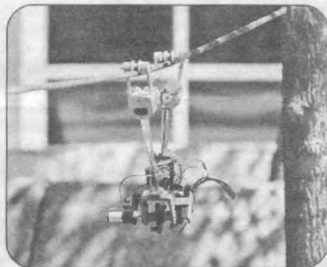
Компания мутахассислари янги технологияни «Windows 8» операцион тизимида ҳам муваффақиятли қўллаб кўришди.

ЭЛЕКТР ТАРМОҚЛАРИНИ ТЕКШИРУВЧИ РОБОТ ЯРАТИЛДИ

Калифорния университети (АҚШ) аспиранти Ник Морозовский электр тармоқларидаги носозликни текширувчи янги роботни яратди.

Ихтирочининг таъкидлашича, бу борадаги мавжуд роботлар мураккаб тузилишга эга бўлиб, нархи ҳам бирмунча қimmat.

«SkySweeper» эса 3D-принтер орқали яратилган пластик қисмлар, содда компонент ва электрон блоклардан тузилган бўлиб, нархи минг доллар атрофида бўлиши кутилмоқда. Унинг афзаллиги шундаки, юзлаб, минглаб километрларга қўзилган электр тармоқларида вужудга келган носозликни аниқлаб, мутахассисларни хабардор қилади. Робот муқобил энергия тизими билан таъминлангани боис узок вақт давомидa автоном равишда ишлай олади. Махсус гилдиракли қўрилма эса сим ва темир арқонларда эркин ҳаракатланиш имконини беради.

ЎзДЖТУ талабаси Шаҳноза ЖАЙСАНОВА тайёрлади.

реклама • эълон • реклама • эълон • реклама • эълон • реклама • эълон • реклама • эълон • реклама

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ХАЛҚ ТАЪЛИМИ ВАЗИРЛИГИ РЕСПУБЛИКА ИХТИСОСЛАШТИРИЛГАН МУСИҚА ВА САНЪАТ АКАДЕМИК ЛИЦЕЙИ 2013-2014 ЎҚУВ ЙИЛИ УЧУН МУСИҚА ВА САНЪАТ ЙўНАЛИШЛАРИГА ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ!

Академик лицейга ўқувчилар танлов асосида қабул қилинади. Танловда иштирок этиш учун республикаимз умумтаълим муассасалари 4-синфини тугатган ўқувчиларнинг қуйдаги ҳужжатлари 2013 йил 25 июлдан 15 августгача топширилиши зарур:

1. Ариза (ҳужжатларни топшириш жараёнида тўлдирилади).
2. Туғилганлик ҳақидаги гувоҳнома нусхаси.
3. 086-У шаклидаги тиббий маълумотнома.
4. Ўқувчининг тиббий ва эмлашлар дафтари (ўқиш жойидан).
5. 6 донa 3x4 ўлчамдаги фотосурат.
6. Психологик-педагогик таҳсис дафтари асли ва дафтар

асосида ўқувчининг қизиқишлари, ўқув фанларини ўзлаштириши ҳақида тасдиқланган тавсифнома.

7. «Баҳолар табели»нинг нусхаси.
8. Ота-онасининг паспорт ва никоҳ гувоҳномаси нусхалари ҳамда иш жойларидан (иш жойлари бўлмаганда маҳалладан) маълумотнома.
9. Ўқувчининг ижодий ишлари (агар бор бўлса).

Ўқишга кириш учун ижодий (мусиқа ва санъат бўйича) синов имтиҳонлари, тест ва психологик-педагогик таҳсис синовлари 2013 йил 17-18 август кунлари ўтказилади.

РЕСПУБЛИКА ИХТИСОСЛАШТИРИЛГАН МУСИҚА ВА САНЪАТ АКАДЕМИК ЛИЦЕЙИГА ЎҚИШГА МАРҲАМАТ!

Манзил: Тошкент шаҳри, Чилонзор тумани, «С» мавзеси,
тел.: (+99871) 276-95-39, 276-61-35.

Веб-саҳифа: www.rimsal.uz

Гурунг

ИШҚ ВА ҲУСН

Ривоят

Ривоят қилишларича, қадим замонларда Ҳусн ва Ишқ деган подшолар бўлган экан. Ҳар иккаласининг ўртасида адоват пайдо бўлибди. Ишқнинг Назар деган айёри бор экан. Ишқ уни жосус тариқасида Ҳусннинг доимий тураржойи — Гулузор шаҳрига юборибди. Ҳусн тахтда ўтирган экан. Назар шаҳарга кириб жосуслик қилишни ихтиёр этибди. Ҳусннинг Фамза деган айёри бор экан. У Назарнинг жосуслик қилгани келганини пайқаб қолибди. Фамза Назарни дарҳол тутиб, Ҳусннинг ҳузурига олиб келибди. Ҳусн уни бандга солишни буюрибди. Назарни бандга олибдилар. Орадан анча вақт ўтибди. Ишқ қараса, Назардан дарак йўқ. Ишқнинг Дил деган соҳибхитиёри бор экан. У бегоҳат бўлиб, Ишққа: «Эй, подшохи олам, менга рухсат беринг, бориб Назардан хабар олиб келай», дебди. Дил қанча вақт сафар машаққатларини тортди, охири Гулузор шаҳрига кириб борибди. У шаҳарга кириши биланок, Ҳусннинг Фамза, Қомат, Ноз, Қарашма, Зулф деган айёрлари шаҳар ичида эканлар, қўрибдиларки, Ишқнинг вазири Дил бу ерга Назарнинг дарагини билмоқ учун келибди. Улар Дилни дарҳол бандга олиб, Ҳусн ҳузурига келтирибдилар. Ҳусннинг фармони билан Дилни Ҳижрон тоғидаги Фирок деб аталувчи зиндонга элиб қамабдилар. Бу хабар подшохи Ишққа етиб борибди. Бечора Ишқ бегоҳат ва беором бўлиб, ўзининг соҳибвакиллари билан Ақл ва Сабр номли вазирларини чақиртирибди. Улар келиб: «Эй, подшохи олам, нима воқеа юз бердики, бизларни чақиртирдигиз?», дебдилар. Ишқ йиғлаб дебдики: «Ҳусннинг айёрлари менинг Назарим ва Дилмини банд қилиб олди. Энди сизлар нима маслаҳат берасизлар?». Улар

дебдилар: «Тадбир шуки, биз Ҳусннинг шахрига борамиз. Ҳусннинг Ҳижрондан кейинги Висол ва Хаёл номли соҳибхитиёрлари бор, биз ҳар икковини қўлга оламиз. Ҳижрон орқали уларни йўқотамиз». Бу сўзни Сабр қабул қилмабди. У айтибдики: «Ҳозиргача дўст бўлиб келаятган икки подшо ўртасида адоват авж олади. Шоядди, Ҳусн ўтмишдаги дўстлиқнинг мулоҳазасини қилса. Агар шундай қилмаган тақдирда, уруш муқаррар», дебди. Ақлга навбат келганда, у туриб: «Тўғри айтасизлар-у, бироқ Ҳусннинг олдида шундай кишилар борки, улар кўз қарашларининг заҳри билан мағрурдилар. Назар билан Дилни осонликча бермаслар. Тадбир шуки, аскара тўплайлик. Ҳусн бўлса, вилотида хотиржам ўтирибди, унинг соҳибвакиллари қўлга оламиз, кейин Назар билан Дилни талаб қиламиз», деганда барчалари: «Жуда яхши маслаҳат», дебдилар. Шундай қарорга келингач, Ҳиммат ва Ақл икковлари Гулузор вилотидаги жўнабдилар. Қанча вақт йўлнинг ранж ва ўқубатларини тортди, охири ўша мамлакатга етибдилар. Ҳусннинг Ноз ва Қомат номли наварларини олиб, Ишқнинг олдида олиб келибдилар. Бечора Ишқ бағоят хурсандлик билан «Зора, Назар ва Дилни бўшатса», деган умидда ҳар соат ва ҳатто ҳар дақиқада Қомат билан Нозга эгилиб, таъзим ва тавозелар қилибди. Аммо Ҳуснга қарашли Фитна деган кимса бор экан. У Ҳуснга: «Мен сизларнинг ҳар икковларингизни яраштираман», дебди. Ҳусн эса: «Жуда яхши айтдинг», дебди. Фитна Назар билан Дилни ўзи билан бирга олиб, элчи бўлиб Ишқ олдида келибди. Ишқ ҳузурда ҳозир бўлиб: «Эй подшохи олам, подшохи Ҳусн мени элчи қилиб, мен билан Назар ва Дилни сизга юборди, энди

сиз Назар билан Дилни олиб, улар эвазига ушлаб турганингиз Ноз билан Қоматни менга беринг, мен Ҳуснга элиб берай, токи ҳар икки подшоқ ўрталарингизда низо ўти алангаланмасин», дебди. Подшохи Ишқ эса: «Мен Ноз билан Қоматни ҳеч қачон қўлдан чиқармайман ва қайтариб бермайман, сенга ижозат, кетавер», дебди. Фитна кетгандан сўнг Ишқ бир тадбир топиш учун ўз вазирларини чақирди, дебдики: «Ҳусн қудрати билан мағрур. У бизнинг мамлакатимизга бостириб келмасдан туриб, олдини олиш учун бир чора излашимиз керак». Анча музокара ва муҳокамадан сўнг шу қарорга келибдиларки, лашкара тўплаб Ҳусн мамлакатини томон юрадиган бўлибдилар. Лашкара тўплаб, юриш қилиб Ҳусн вилотининг бир чеккасига бориб қўнибдилар. Ишқ Ақл билан Дилни элчи қилиб, Ҳусннинг олдида юборибди. Иккови подшохи Ҳусн олдида бориб шундай дебдилар: «Подшоҳимиз Ишқ айтдиларки, агар подшохи Ҳусн менга итоат қилса, мен унинг бандасиман. Борди-ю йўқ дەر эканлар, урушадиган жойларини кўрсатсинлар». Ҳусн ўз вакиллари билан тўлаб: «Сизлар бунга нима маслаҳат берасизлар ва қандай тадбирни лозим кўрасизлар?», дебди. Улар бир оғиздан: «Энг яхши маслаҳат шуки, вақтнинг ганиматини тўтиб, Ишқ билан ярашинг. Чунки Офат деган подшо бор, у яқин ўртада лашкара тўплаб келиб, Ҳусн шаҳрини талаб, ҳароб қилиши турган гап. Яхшиси шуки, Ишқ билан ярашинг ва унинг Дилни қўлга олишингиз керак», дебдилар. Ҳусн подшохи Офатнинг дарагини эшитгандан азёйи бадини ларзага келибди. Тожини бошидан олиб, ерга урибди ва Ишқ подшохи билан ярашибди. Кошки, ҳамма соф Ишққа ҳам Ҳусн муте бўлса.

Ҳамишалиғ таъкид этур эдим: хон бўлсанг-да боғ ярат, гадои бўлсанг-да боғ ярат — бир қўнмас бир кун мевасини татирсан...

Черик тузиб, навкар олмоқда уч қоидага амал қилдим: биринчидан — йигитнинг қучқувватига, иккинчидан — қиличнинг ўйнати олишига, учинчидан — ақл-заковатию камолотига эътибор қилдим. Шу уч фазилат жамулган бўлса, навкарлик хизматию олдим. Негаки, қуч-қувватли йигит ҳар қандай қийинчиликларга, азобу ўқубатларга чидамли бўлади, қилич ўйната

Donish chirog'i

фаслари билан дуо-фотиҳа беришларини ўтандим. Дарвеш, фақир ва мискинларни ўзимга яқин тутдим, уларнинг қўнғилларини оғритмадим ва ҳеч бир талабларини рад этмадим. Бузуқ ва озғи шалоқ ғийбатчи одамларни мажлисимга йўлатмадим, сўзларига амал қилмадим. Бирор кимсага тўхмату ғийбат қилсалар, қулоқ солмадим.

Мен ҳаётим мобайнида беш нарсга қатъий эътиқод қўйдим ва ҳамишалиғ уларга

АМИР ТЕМУР
ҲИКМАТЛАРИ

оладиган киши рақибни мағлуб эта олади, оқил навкар ҳар жойда ақл-идрокини ишга солиб, мушкулотни бартараф этмоғи мумкин.

Ўғилларим, набираларим ва яқинларимни уйлантирмоқ ташвишида келин изламоққа эътибор бердим. Бу ишни давлат юмушлари билан тенг кўрдим. Келин бўлишнинг насл-насабини, етти пуштини суриштирдим. Хос одамлар орқали соғлиқ-саломатлигини, жисмонан камолотини аниқладим. Келин бўлиш насл-насаби, одоб-ахлоқи, соғлом ва бақувватлиги билан барча қусурлардан холи бўлсагина, эл-юртга катта тўй-томоша бериб, келин туширдим.

Ҳар кимдан кенгаш олдим, ҳар кимдан фикр ўргандим: қайси бири фойдалироқ бўлса, уни кўнгил ҳазинасида сақлаб, ишлата билдим.

Уламо билан суҳбатда бўлдим ва пок ниятли, тоза қалбли кишиларга талпиндим. Уларнинг ҳимматларидан улуш тиланиб, муборак на-

амал қилдим. Улар ушбулар-дир:

ОЛЛОҲ — ул ҳар нарсга қодир куч, сидқидилдан сийинсанг, истаган муроду мақсудинга етказлади.

ТАФАККУР — фикрлаш ва мушоҳада қобилияти, қувваи ҳофизаси кучли инсон ҳар қандай мушкул мушкулотни осон қилиш йўлини топа олади.

ИМОН — ул инсонни барча жонлилардан фарклантириб тургуви хусусиятидир. Имонли одам ҳиёнат қилмайди, қариндош-уруғлари, элу халқнинг ор-номусини ҳимоя қилади, ҳалоллик ва покликни фазилат билади.

КИТОБ (битик) — барча бунёдкорлик, яратувчилик ва ақл-идрокининг, илму доношининг асосидир, ҳаётни ўргатувчи мураббийдир.

ҚИЛИЧ — ул йигитнинг йўлдоши, эл-юрт осойишталигининг посбони, ҳар қандай душмани маҳв этиш қуроли, анинг қудрати ила динчиларни динга солмоқ мумкин.

Қиличнинг ўткир бўлса-да, ўйлаб қийиндан чиқардим, ширин сўз айтиб, ганимнинг имон топпоғига йўл очдим.

ИБН ХАЛЛИКОН

ФОРОБИЙ ҲАҚИДА
ҲИКОЯТ

Абу Наср Дамашққа келгач, Сайфуддавланинг ҳузурига йўл олди. Амир олатига кўра атрофига олим фозилларни тўплаб, суҳбатлашиб ўтирган экан. Абу Наср амир даргоҳига кириб борганида ўзининг турк кийимида бўлади. У нуқул ўз юрти кийими билан юрарди. Аллома аста-секин юриб амир рўпарасида тилпатик туриб қолади. Шунда амир Сайфуддавла унга қараб:

— Ўтир! — дейди.

Абу Наср эса, унга:

— Ўз даражама қарабми ёки сенинг ўрининггами? — дейди.

— Ўз даражангга қараб ўтир, — дейди Сайфуддавла.

Абу Наср далай юриб, ўтирган одамлар ўртасини ёриб, тўғри тўрга қараб равона бўлади. Кейин Сайфуддавла ўтирган курси қаршисида тўхтади. Ҳатто амирни ўтирган жойидан сал нарига суриб ҳам қўяди.

Олатда Сайфуддавла барчанинг олдида доим ҳам гапириб бўлмайдиган гапларини ўзи ва баъзи яқинлари билан ақлдан махсус тилда гаплашарди. Бу тилин улардан бошқа ҳеч ким билмасди. Амир ўша тилда ўз одамларига қараб:

— Бу бир беадаб чолга ўхшайди, мен ундан баъзи нарсаларни сўрай-

ман, саволларимга тўғри жавоб бера олмаса, адабини бериб қўясизлар, — дейди.

Амир шундай дегани заҳоти Абу Наср ўша тилда унга:

— Эй амир, бироз сабр қил, — дейди. — Ахир, ҳар бир ишнинг оқибатига қараб ҳукм чиқарилади.

Абу Насрнинг бу гапидан Сайфуддавла хавотирга тушиди ва унга:

— Бу тилини биласанми? — дейди.

Абу Наср унга жавобан:

— Ҳа, — деди, — мен етмишдан ортиқ тилини биламан.

Абу Наср шу гапини айтиши билан амир унга бошқача қаради ва назарида унинг обрўйи ошиб кетди. Сўнгра амир йиғинда ҳозир бўлган олимлар билан турли фанлардан гаплашиб кетди. Шунда нуқул Абу Насрнинг гаплари ўринли топилиб, бошқаларнинг гапи паст келарди, ҳатто бора-бора даврадагилар суҳбат-

га аралашолмай жим қолдилар, фақат Абу Насрнинг ўзигина суҳбатни давом эттирди. Мажлисдагилар Абу Наср нима деган бўлса, уни ёзиб олардилар. Кейин Сайфуддавла йиғилганларнинг ҳаммасини жўнатиб юбориб, ўзи якка Абу Наср билан суҳбатлашиб қолди. Амир файласуфга қараб:

— Бирор нарса ейишга қалайсан? — деди.

Абу Наср унга:

— Ҳеч нарса емаяман, — деди.

— Бирор нарса ичишга-чи? — деди амир.

— Йўқ, — деди Абу Наср.

— Бўлмаса, бирор латиф куй эшитишга рағбатинг борми? — дейди амир.

— Ҳа, бор, — дейди Абу Наср.

Сайфуддавла анвои куй ва нағма чаладиганларни чақириб келишни буюрди.

Моҳир машшоқлару ашулачи қиз-

лар олиб келинди. Чорланган машшоқларнинг қайси бири қуй чалса, Абу Наср дарҳол унга сен фалон жойда пистон хатога йўл қўйдинг, деб камчилигини кўрсатиб турарди. Бунни кўрган Сайфуддавла Абу Насрдан:

— Бу санъатдан унча-мунча хабаринг борми, дейман, — деб сўради.

— Ҳа, — деди Абу Наср.

— У шундай деди-ю, тўрвасини очиб, ичидан бир неча чўп олди, уларни бир-бирига улаб, сўнг уни чалган эди, даврадагиларнинг барчаси ўзини тутолмай қулишга мубтола бўлди. Кейин у ўша мусиқа асбоби чўпларини бошқача қилиб бириктириб чалган эди, йиғилганларнинг ҳаммаси пик-пик йиғлашга тушди. Сўнгра ўша чўпларини ўзгартириб, асбобини бошқача тартибга келтирди ва уни ўзгача қилиб чалганди, йиғилганларнинг ҳаммаси то дарвозабонигача пишиллаб ухлаб қолди. Абу Наср бўлса, фурсатдан фойдаланиб, ҳаммани ухлатганича, саройдан чиқиб кетди.

Айтишларига қараганда, қонун деган мусиқа асбобини биринчи бор ихтиро қилган одам ҳам шу Абу Наср Форобий бўлган экан.

Саҳифани Маҳмуд САЪДИЙ тайёрлади.

ТАЙЁРГАРЛИК — ҚИЗҒИН ПАЛЛАДА

Фаргона вилоятида жойлашган олий ўқув юртлирида ҳам «Универсиада-2013» спорт мусобақаларининг финал босқичида муносиб иштирок этиш учун жиддий тайёргарлик жараёни низоҳасига етиб бормоқда. Мамлакатимиз талабаларининг улкан спорт фестивалида Фаргона вилояти шарафини Фаргона давлат университети, Кўкон давлат педагогика институти, Фаргона политехника институти ва ТАТУнинг Фаргона филиали спортчилари ҳимоя қилади.

Мазкур мусобақаларнинг вилоятда кечган саралаш босқичида 650 нафар талаба иштирок этди ва уларнинг энг яхшилари саралаш олинди. Спорт беллашувларида нафақат ҳаваскор спортчилар, балки Ўзбекистон терма жамоалари аъзолари ҳам фаол қатнашди. Уларнинг орасида Сардор Умаров, Алишер Каримов, Василий Хмелевский каби энгил атлетикачилар, Муҳаммадлазиз Қайумов ва Улуғбек Раҳмонов каби дзюдочилар, Зиёд Мирзаев, Феруза Фуломов ва Малика Абдуқодинова каби моҳир сузувчилар, Исроил Тўхтажўаев ва Павел Смоляченко каби таниқли футболчиларнинг борлиги фарғоналикларнинг ўзига бўлган

ишончини янада оширмоқда. Мазкур рўйхатни узок давом эттириш мумкин, албатта. Асосийси, талабалар Бухоро шаҳрида кечадиган қизғин мусобақаларда ўз имконияти даражасида қатнаша olsa, соvrинли ўринларни банд этишига шубҳа йўқ.

— Айни кунларда вилоят терма жамоалари аъзолари мусобақаларга қизғин ҳозирланишмоқда, — дейди Фаргона давлат университети қошидаги «Талаба-спорт» клуби раиси Қодиржон Жабборов. — Фаргона шаҳридаги «Кимёгар», Фаргона олимпия заҳиралари спорт коллежи, ТАТУнинг Фаргона филиали, Кўкон давлат педагогика институти спорт заллари ва спорт майдон-

«Universiada — 2013»

ларида кунига икки маҳалдан тайёргарлик машғулотлари олиб боришмоқда.

Фаргона политехника институти жисмоний тарбия ва спорт кафедраси мудири Абдулла Абдуғафоровдан талабаларнинг универсиада арафасидаги кайфияти ҳақида сўрадик:

— Талабалардан тортиб мураббийларгача Бухоро шаҳрида старт олувчи навбатдаги Универсиада-интиқиб куттишмоқда. Институтимиз ҳудудидаги «Нодирабегим» маҳалласи болаларини спортга жалб этиб, тўғарақлар фаолиятини йўлга қўйганимиз ҳам кўл келмоқда. Улардан бир қанчаси улғайиб, бугун талабага айланган. «Универсиада-2013» финал босқичига йўланма олганлар орасида болалигидан тарбиялаган шогирдларимизнинг борлигидан қувонамиз, албатта.

Баҳодиржон ШОКИРОВ
Фаргона вилояти

ХОЙ САФДАН ЧИКДИ

Велоспорт бўйича Британиянинг энг сермахсул спортчиси, олти карра олимпиада чемпиони бўлган Крис Хой профессионал спортдаги фаолиятини яқунлашга қарор қилгани ҳақида маълум қилди.

Хой олимпиада медалларини жамғариш бўйича унга қадар ўз мамлакатининг энг етакчи спортчиси бўлиб турган эшак эшувчи Стив Редгрейвдан ўзиб кетди. Стив турли йиллар мобайнида 5та олтин медалга сазовор бўлганди. Хой эса 2000, 2004, 2008 ва 2012 йилларда кетма-кет олтин медалларга эришган.

Эслатиб ўтаамиз, 37 ёшни қаршилаган эдинбурглик велоспортчи 11 марта жаҳон чемпиони ҳам бўлган.

СТАНИСЛАС «ОЧИЛДИ»

Теннис бўйича Монте-Карло шаҳрида ўтказилаётган «Masters» тукумига кирувчи турнирнинг учинчи доирасидан ўрин олган матчида швейцариялик Станислас Вавринка тажрибали рақиб — британиялик Энди Маррейга қарши кортга чиқди.

Ажабланирлиси шундаки, мазкур қарама-қаршиликнинг бошланиши ҳам, яқунлашиши ҳам муҳлислар учун мутлақо қутилмаган воқеа бўлди. Бор-йўғи 58 дақиқа ичида Вавринка Маррейни 6:1, 6:2 ҳисобида мағлуб этди.

Шу тариқа Станислас мусобақанинг ярим финалига йўл олди. Эндиликда у финалга чиқиш учун франциялик теннисчи Жо-Уилфред Тсонгани енгиши талаб этилади.

Мазкур аламли мағлубиятидан сўнг Маррей АТР рейтингига эгаллаб турган иккинчи ўринни ҳам бой бериши аниқ.

ФИНАЛ РИМГА БЕГОНА ЭМАС

Футбол бўйича Европанинг бир қатор мамлакатларида кубок мусобақаларида финалчилар номи аниқланмоқда. Жумладан, Италияда ҳам бш соvrин учун майдонга чиқадиган икки жамоа номи маълум бўлди.

Ярим финал босқичидаги илк учрашувни ўз майдонида ўтказиб, «Интер» жамоаси устидан 2:1 ҳисобида зафар қўчган Римнинг «Рома» клуби жавоб ўйнида ҳам ташаббусни қўлдан чиқармади.

А серияда соvrинли ўринлардан умидини узган бу икки жамоага мамлакат кубоги учун кечаётган ўйинларда финалга чиқиш жуда муҳим эди. Аммо мазкур жуфтлик учун битта финал йўланмаси ажратилган, унга сафарда 2:3 ҳисобида миланликларни енгган «Рома» эга бўлди.

Энди 26 майда Рим шаҳрида «Рома» клуби «Лацио» билан финал учрашувини ўтказад.

Умумий ўрта таълим муассасалари учун дарсликлар ва ўқув-методик комплексларни танлов асосида танлаб олиш бўйича Танлов комиссияси томонидан танловда ғолиб бўлган (Танлов комиссиясининг 2013 йил 20 мартдаги 7-сонли йиғилиш баёни) дарсликлар ва ўқув-методик қўлланмалар рўйхати

Т/Р	Дарслик номи	Синфи	Муаллифлари
1	«Тасвирий санъат» таълим ўзбек, рус ва қардош тилларда	6	Қудрат Мирахмедов Бахтиёр Каримов Изатилла Нуриллаев
2	«Меҳнат таълими» таълим ўзбек, рус ва қардош тилларда	6	Шавкат Шарипов Қумри Абдуллаева Одил Қўйсинаев

Изоҳ: *қардош тиллар — қорақалпоқ, қozoқ, тожик, қирғиз ва туркман тилларида таълим оладиган ўқувчилар учун (5та тилда).

Бахмал тумани халқ таълими муассасалари фаолиятини методик таъминлаш ва ташкил этиш бўлими ҳамда 5-умумий ўрта таълим мактаби жамоаси туман ахборот-ресурс маркази директори Келдиёр Қаршибоевга онаси

Норой ҚАРШИБОЕВнинг вафоти муносабати билан ҳамдардлик билдиради.

ПОЛВОНЛАР — ЮРТ ФАХРИ

Халқ таълими, Маданият ва спорт ишлари вазирликлари, Ўрта махсус касб-хунар таълими маркази ҳамда «Polvonlar milliy ensiklopediyasi» жамияти ҳамкорлигида ташкил этилган «Сиз полвонларни биласизми?» кўрик-танлови муносабати билан республикамизнинг турли ҳудудларидан ташриф бурурган полвонлар пойтахтимиздаги бир қатор таълим муассасаларида бўлиб, ёш спортчиларнинг эришаётган ютуқлари, уларга яратилган шарт-шароит, кенг имкониятлар билан танишдилар.

Республика олимпия заҳиралари коллежида ҳам ана шундай учрашув ташкил этилди.

— Сирдарё ва Жиззах вилоятидан ташриф бурурган полвонлар бой тажрибаларини ёш спортчилар билан ўртоқлашди-

лар, — дейди Ўзбекистон Кураш федерацияси вакили М.Юсупов. — Айниқса, Худойберди полвон Эргашев ва Хусан полвон Ориповнинг эпчил ҳаракатлари барчада катта таассурот уйғотди. Улар миллий кураш сир-синоатларини

— Бундай учрашувлар ёш авлод қалбига ҳасорат ва мардлик туйғуларини камол топтиради, — дейди самбо бўйича Осиё ва жаҳон чемпиони Азамат Турданов. — Болалар қизиқувчан бўлишади. Ёшликдаги қизиқиш эса

уларнинг улкан ғалабаларга эришишида муҳим ўрин тутди. Одиол полвон Отаниёзов, Мурод полвон Кавкешев, Сансизбай полвон Юсупов сингари полвонларнинг эгчилигини кўриб, ҳар қандай бола уларга ҳавас қилади.

Ёш спортчилар кекса устозларидан курашнинг муҳим жиҳатларини ўргана экан, ўзлари ҳам мураббийлари ёрдамида кураш усулларини машқлар орқали кўрсатиб бердилар.

Ўзбек миллий академик драма театрида ўтказилган мусобақанинг ёпилиш маросимида фаол иштирокчилар ва ғолибларга ҳомийлар томонидан қимматбаҳо совғалар топширилди.

Умумжамоа ҳисобида академик лицей ва касб-хунар коллежлари бўйича Ўзбекистон Миллий университети қошидаги 2-академик лицей жамоаси биринчи ўринни эгаллаган бўлса, мактаблар ўртасидаги ёш полвонлар мусобақасида Сурхондарё вилояти Жарқўрган туманидаги 2-умумтаълим мактаби жамоаси энг юқори натижани кўрсатди. «Фархрий полвонлар сулоласи» номинацияси эса Самарқанд вилоятидан ташриф бурурган Равшан полвон Фуломовга насиб этди.

Олим ЖУМАОБОВ,
Бобобек МАХРАМОВ

ОГОҲЛИК БАРЧАНИНГ ВАЗИФАСИ

Болалик — шўхлик даври. Аммо айрим шўхликларнинг ноҳуш ҳолатлар билан яқун топиши ачинарли. Тўй-тантаналарда, байрамларда болалар томонидан қўлбола ёҳуд қўшни давлатлардан яширин йўл билан олиб кирилган пиротехника воситаларининг ноўрин қўлланилиши фарзандларимиз саломатлигига жиддий хавф туғдирмоқда. Шу билан бирга, аҳолининг

мол-мулкига ҳам шикаст етмоқда.

Ана шундай кўнгилсиз ҳодисаларнинг олдини олиш мақсадига ички ишлар идоралари ҳодимлари томонидан махсус рейдлар ўтказилиб, ноқонуний йўл билан пиротехника воситаларини олиб киришга бўлган уринишларга чек қўйилмоқда. Бироқ шунини унутмаслик жоизки, бундай сайё-ҳаракатларда мактаб пе-

дагогик жамоаси, маҳалла фаоллари, оқсоқоллар ва ота-оналар бирдек ҳушёр бўлишлари, ўзаро ҳамкорликда иш туттишлари лозим.

Бу ишга масъулиятли вазифа сифатида ёндашсак, фарзандларимиз саломатлиги ва тинчлик, хотиржамликни асраган бўлаемиз.

С.УБАЙДУЛЛАЕВ,
12-ХҲО 23-ХҲК кичик инспектори, сафдор

TЎГАРАК РАҲБАРИ ТАРБИЯГА ҲАМ МАСЪУЛ

Бугунги ёшлар "Бўш вақтимда нима қиламан?", деган саволга жавоб излаб ўтирмайди. Кимдир тикиш-бичишга, яна биров компьютер ва инглиз тилига, бошқаси расм чизишга мойиллиги боис "Баркамол авлод" болалар марказларига шошади.

Тошкент вилояти Янгийўл туманидаги "Баркамол авлод" болалар маркази доимо гавжум. "Моҳир қўллар", "Ёш мусаввир", "Компьютер, дизайн ва графика", "Мунчоқли безак", "Инглиз тили", "Ёш қандолатчи", "Тикиш-бичиш" тўғаракларига 130 ўғил-қиз жалб этилган.

— Марказимизда 12 мураббий фаолият юритади, — дейди директор Хуррият Нурматова.

— Тўғарак раҳбарлари ёшларга ҳунар ўргатиши билан бирга, таълим-тарбияси, дунёқарабини бойитишга ҳам алоҳида эътибор қаратишмоқда. Мунтазам ўтказиб туриладиган давра суҳбатлари, байрам тадбирларида ўқувчиларгина эмас, балки ота-оналар ҳам фаол қатнашади. Яқинда ташкил этилган "Оила — орийат қўрғони" мавзусидаги давра суҳбати маҳалла фаолларининг фикр-мулоҳазалари билан янада жонли кечди.

Марказ мураббийлари доимо болалар давра-сида бўлишади. Айниқса, "Ёш мусаввир" тўғарак раҳбари Дилбар Холмуродова, "Мунчоқли безак" тўғарак раҳбари Эъзоза Рўзमतжоновна ҳамда "Моҳир қўллар" тўғарак раҳбари Моҳира Гаффорова фаолиятдан ота-оналар ҳам мамнун.

Моҳичехра ЛАТИПОВА

Бурҳон РИЗОҚУЛОВ олган суратлар.

Ma'rifat

TA'SIS ETUVCHILAR:

O'zbekiston Xalq ta'limi vazirligi, O'zbekiston Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi, O'zbekiston Ta'lim, fan va madaniyat xodimlari kasaba uyushmasi Markaziy Kengashi.

Bosh muharrir:
Abdusamat RAHIMOV

Tahrir hay'ati: Jumanazar BEK-NAZAROV, Baxtiyor DONIYOROV, Farrux JABBOROV (bosh muharrirning birinchi o'rinbosari), Baxtiyor YOQUBOV (mas'ul kotib), Husan NISHONOV (bosh muharrir o'rinbosari), Nurlan USMONOV (bosh muharrir o'rinbosari, "Учитель Узбекистана"), Aleksey CHUKARIN (mas'ul kotib, "Учитель Узбекистана"), Sa'dulla HAKIMOV.

Gazeta
O'zbekiston Matbuot va axborot agentligida № 0067 raqam bilan ro'yxatga olingan.

ISSN 2010-6416

9 772010 641009

INDEXS: 149, 150. Г-418.

Tiraj 54946.

Hajmi 4 bosma taboq. Ofset usulida bosilgan, qog'oz bichimi A-3.

"Ma'rifat"dan materiallarni ko'chirib bosish tabiriyat raxsati bilan amalga oshirilishi shart. Tahririyatga kelgan qo'lyozmalar taqir qilinmaydi va muallifga qaytarilmaydi.

Reklama materiallari uchun tahririyat javobgar emas.

MANZILIMIZ: 100083, Toshkent, Matbuotchilar ko'chasi, 32.

Web-site: www.marifat.uz

TELEFONLAR: mas'ul kotib — 233-99-15, umumiy o'rta va maktabgacha ta'lim yangiliklari bo'limi — 236-53-16, fan, oliy va o'rta maxsus, kasb-hunar ta'limi yangiliklari bo'limi — 236-54-03, adabiyot, madaniyat, kasaba uyushmalari hayoti yangiliklari bo'limi — 236-54-69, ma'naviyat va maktabdan tashqari ta'lim yangiliklari bo'limi — 236-54-23, siyosat, xalqaro hayot va sport yangiliklari bo'limi — 236-55-58, reklama va marketing bo'limi — 233-42-92(faks), 236-54-17.

Bahosi sotuvda
erkin narxda

Dizaynerlar:
Liliya BINASHEVA,
Malohat TOSHOVA.

Navbatchi muharrir:
Sanjar RUSTAMOV.

Navbatchi:
Jo'rabek JANGIROV.

"Sharq" nashriyot-matbaa
aksionerlik kompaniyasi
boshmaxonasi.

Korxona manzili:
"Buyuk Turon" ko'chasi, 41-uy

Uza yekuni — 21.00
Toshirildi — 21.05